

MİZAÇ

Elementler harmanlandı, karıldı bir insana...

Su'ydu, ondan size akan

Ateş'di, ondan size geçen heyecan, ilham

Hava'ydı, ondan size doğru esen

Toprak'dı onun kendine sakladıkları

Giriş

Bir şeyleri kategorize etmek insanın doğasında vardır. Jung bunun sebebini “kaos'a düzen getirmek” istememiz olarak açıklar. Gerçekten de binlerce yıldır insanları fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak sınıflandırıyoruz. Bu sınıflandırmalardan bir tanesi de 2000 yılı aşkın süredir bilim adamları, hekimler, filozoflar ve astrologlar tarafından kullanılan mizaç'dır.

Bildiğimiz anlamda modern batı dünyasına ulaşan mizaç teorisi ve analizi tarihte Greklerle başlamıştır. Empedokles, ilk, kosmos'un bileşenleri hakkında hipotezini sundu. Açıklıkla olmasa da Hipokrat tarafından değinilen mizaç doktrini, Galen tarafından geliştirildi ve Ptolemy'den Ortaçağ astrolojisine ve William Lilly zamanına kadar kullanıldı. Mizaç teorisini ve tarihini keşfe çıkmadan önce dilerseniz: Mizaç nedir? Bileşenleri nedir?, sorularına cevap arayalım.

Mizaç nedir?

Mizacı ne olmadığından başlayarak tanımlamak daha kolay olabilir. İlk etapta, “kişilik” ile aynı değildir, bununla birlikte kişiliğimiz, mizacımızın kısımlarını içerebilir. Kişilik, içsel (yaratılış) ve bir dereceye kadar dışsal faktörlerle şekillenirken; mizaç tamamıyla içsel, doğuştandır. Bazı yönlerden iki kavramın ortaklığı olsa da mizaç, “karakter” de değildir. Karakter, bir kişiyi diğerinden ayırt eden belirgin özellikleri ya da nitelikleri belirtebilir; bu anlamda mizaç gibi doğuştandır, bununla birlikte, ayrıca, en azından modern çağrışımında bir insanın ahlaki doğasını da ifade edebilir.¹ Bu anlamda, örneğin, Erich Fromm da *Man for Himself* kitabında mizaç farklılıklarının hiçbir etik önemi yokken, karakter farklılıklarının etik çerçevede gerçek problemi oluşturduğundan ve bunların kişinin kendi yaşamının sanatını hangi derecede başardığı ile ilgili olduğundan bahseder.²

Biz mizacımız ile doğarız. Mizacımız esasında yeni bir durum ile karşılaştığımızda geri çekildiğimiz yerdir de: Her yeni deneyimle heyecanla buluşma telaşında bir kolerik miyiz? Kendini sakınan, analiz eden ve bir partiye gitmektense belki ölmeyi yeğleyen bir melankolik miyiz? Yeni arkadaşlar edinmek ve sosyal çevre oluşturmak isteyen bir sanguin miyiz? 'Beni sadece yalnız bırakın.' diyen bir flegmatik miyiz?

¹ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.1

² Erich Fromm, *Man for Himself*, s.50

Birden fazla çocuğu olan herhangi bir anne neredeyse doğumlarından itibaren çocuklarında bu mizaca ait farklılıkları görebilir³ ya da ilerleyen zamanda, olursa, anne-babaların hayal kırıklığı sıklıkla farklı olma hissi sebebi ile olabilir. Mesela, dominant ebeveyn çocuklarının mizaç olarak kendileri gibi olmasını isteyebilir. Melankolik baba, sanguin oğluna karşı anlayışsız olabilir: Nesnel başarılarla ilgilenen baba, oğlunun fikirler ve teorik araştırmalar ile ilgilenmesi ile hayal kırıklığı yaşayabilir, vb.⁴

Eğer geçmişe gidersek, modern zamanlarda kullandığımız mizaç kelimesinin ardındaki menşei keşfedebiliriz. Mizaç kelimesi “karışım-mixture” anlamına gelen Latince *temperamentum* kelimesinden gelir. Fakat neyin karışımı?

Burada Mizaç nedir? sorusuna bir ara verelim ve derseniz biraz köklerini karıştıralım.

Mizacın Kökleri: Bilim, Felsefe, Tıp

Bildiğimiz anlamda bize ulaşan mizaç teorisinin Greklerle başladığından bahsetmiştik. Grek kozmolojisi, ve sonraki fizik ve felsefe, büyüme ve bozunma döngüleri ile mevsimsel değişimlerden, bu değişimler karşıt çiftlerin birbiri ile savaşının gözlemlenmesine öncülük ettiğinden, güçlü şekilde etkilenmiştir: sıcak soğuğa karşı, nemli kuruya karşı. Bu sıfatların-sıcak, soğuk, nemli, kuru fark edilmesi Grek düşünürlerin zihninde çok açık görünür. Dolayısıyla bu zıt sıfatlardan ortaya çıkabilecek doğada, evrende ilk olan, temel “şey” in araştırılması devam eden bir ilgi alanı olmuştur.⁵ Humoral teori⁶ ve mizaç teorisi de buradan gelişmiştir.

Şimdi mizaç konusunun köklerinde öne plana çıkan başta Empedokles, Hipokrat, Aristoteles ve Galen’den bahsedelim.

Empedokles (MÖ. 490)

Bir maddenin dört yapı taşı olarak elementlerin tam teşekküllü ortaya çıkması Empedokles ile olmuştur. Belki bir odun parçasının yanışını izliyordu. Bu durumda bir şey parçalarına ayrılıyordu. Cızırdadığını ve cıtır cıtır sesler çıkardığını duyarız. Bu *su*’dur. Bir şey dumanla yükselir. Bu *hava*’dır. *Ateş*’i görebiliriz. Ateş söndüğünde geriye ayrıca kül kalır. Bu da *toprak*’dır.⁷

En çok, Platon zamanında da halen mevcut olan kurduğu tıp okulu ile tanınır. Platon, Aristoteles ve belki konu çerçevesinde söylemeye bile gerek olmadan Hipokrat çalışmasından açıkça etkilenmişlerdir.

Şunu belirtmek ilginç olabilir: Empedokles yazılarında “element” kelimesini kullanmamıştır, o ateş, hava, toprak ve suyu herşeyin “kök” ü olarak belirtmiştir.

³ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s. 1,2

⁴ Erich Fromm, *Man for Himself*, s.154. (Örnekleme için Melankolik ve Sanguin mizaçları kullanılmıştır.)

⁵ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s. 2,5,7

⁶ Humoral teori *İng.* humoral theory. Hastalıkların oluşma sebebinin, canlı organizmanın sağlıklı durumunda denge hâlinde bulunan sümüksü madde, kan, safra ve kara safra olarak adlandırılan sıvıların herhangi bir etkenle oranlarının değişmesi ve dolayısıyla dengenin bozulması olduğunu savunan görüş, *Türk Dil kurumu*

⁷ Graeme Tobbyn, *Culpeper’s Medicine*, s.42

Hipokrat (MÖ. 460)

Hipokrat, Empedokles'in ayak izlerini takip ederek, mizaç teorisinin yolunu açan humoral teoriyi geliştirmiştir. Empedokles ve öncesindeki filozofların -örn. Heraklitos (MÖ.540)- ilk "şey" ateş'dir, demidir.- element ve/veya sıfatlardan evrenin nasıl oluştuğu ile ilgili fikirlerini almıştır ve -belki de Empedokles'in tıp okulundan ilham alarak- insan vücuduna elementleri/sıfatları uygulayan humoral teoriyi formülize etmiştir.⁸ Zannediyorum astroloji ile bir şekilde yolu bulmuş bizlerin yakın olduğu Mezopotamya-Mısır'a uzanan Hermetik Tekabül (Karşılıklılık) ilkesi " Yukarıdaki aşağıdaki gibidir, aşağıdaki yukarıdaki gibidir."⁹ ile aynı şekilde makrokozmos (evren) bileşenleri, mikrokozmos (insan vücudu) bileşenleri ile bu teoride ilişkilendirilmiştir. Sonrasında mizaç teorisine de astrologlarca bu ilke adapte edilmiştir.

Humoral teori bir vaad ile başlar. Her insan dört vücut sıvısını da ihtiva eder. Hipokrat, Empedokles teorilerini genişletmiştir ve onun kökler dediği ateş, toprak, hava ve suyu dört vücut sıvısına da uygulamıştır: sarı safra, kara safra, kan ve sümüksü madde. Kolerik, eski yunanca (*cholē*)-safra için genel isim; Melankolik eski yunanca (*melania cholē*), kara safra; Flegmatik (*phlegma*), sümüksü madde, balgam; Sanguin latince (*sanguis*) – kan. Bir şeyi, belki farketmeliyiz Hipokrat, isimlerini kullanarak dört vücut sıvısının doğasını tartışıyor. Ancak henüz bu dönemde kolerik, melankolik, sanguin ve flegmatik mizaç tipi olarak yer almıyor.¹⁰

Bu vücut sıvılarının oranı herkes için farklıdır ve bir dereceye kadar belli eğilimleri izler, cinsiyet, yaş gibi, örneğin erkekler daha sıcak, kadınlar daha nemli vb. Bir insan sağlıklı olduğu sürece vücudundaki dört sıvının dengesi kendi homeostazi ya da dengesi ile aynıdır. İnsanda bu dengeyi bozan herhangi bir faktör hastalıkla sonuçlanabilir.

Hipokrat için, birçok hastalığın nedeni aşırı yemedir. İnsanların çok fazla yemesi içmesi ya da yanlış şeyler yemesi. Sonrasında vücut ihtiyacı olmayan bir şeyi sindirmek için fazla mesai harcar ve bu vücudu strese sokar. Dış dünyada vücudun dengesini bozabilir, yanıt vermekte vücut yetersiz olduğunda hastalık ortaya çıkar.¹¹

Örneğin dışarıdan etki olarak mevsim değişimini ele alırsak ve insanların daha doğa ile iç içe bir yaşam sürdüğünü gözetirsek: Hipokrat ilkbahar'da akşam yemeğiniz aşırıya kaçmamalı, yaz sıcaklığında az ete ihtiyacınız olmalı, sonbahar'da çok fazla meyve yememeye dikkat etmelisiniz, kış soğukunda bol et sizin elbiseniz olacaktır, der. Bu önerilerde genel olarak egzersiz ve uyku düzeninin de yeri vardır.¹²

Bahsetmeye çalıştığımız üzere Hipokrat genellikle dört vücut sıvısının fiziksel, bedensel belirtilerini ele alır. Bununla birlikte bu kadar erken bir tarihte "ruh" a bazı uygulamalarını da görebiliyoruz. Örneğin saydığı hastalık belirtileri arasında "zar oyunlarına ölçsüz düşkünlük" yer alıyor. Ruh'a uygulama daha sonra çok daha yaygın hale geliyor, fakat fikrin tohumu Hipokrat'da diyebiliriz.

⁸ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.7,8

⁹ Üç İnsiye, çev. Murat Sağlam, *Kybalion: Antik Mısır ve Yunan Hermetik felsefesi*, s.25

¹⁰ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.9

¹¹ Lee Lehman, *Traditional Medical Astrology*, s.66,67

¹² Graeme Tobbyn, *Culpeper's Medicine*, s.110

Platon (MÖ. 427)

Platon, *Timaeus* eserinde evrenin inşasını anlatır. Hem Platon'un, hem özellikle *Timaeus* eserinin astrolojinin felsefesi açısından önemi tartışılmazdır. Burada sadece Empedokles'in "kök" ler dediği elementlere ilk defa onun "element" dediğini paylaşalım istedim.

Aristoteles (MÖ. 384)

Konumuz çerçevesinde, düşünceleri Ptolemy ve Galen gibi sonraki astrolojik gelenek ve yazarlarca da alındığı için Aristoteles'in elementler ve sıfatlar ile ilgili ne söylediğini bilmemiz çok faydalıdır.

Aristoteles, Empedokles teorileri ile aşırı ilgilenmiştir. Empedokles elementlerin öncesiz ve sonsuz olduğuna inanıyordu. Aristoteles bunu bir adım ya da daha fazla öteye taşımıştır ve şu önermeyi yapmıştır¹³; elementler birbirlerine değişebilirler, çünkü onlara bunu yapma gücünü veren sıfatlardan oluşurlar.¹⁴

Dolayısıyla Aristoteles'e göre bir "şey" in bileşimi bilinebilir; elementler herhangi bir "şey" i görünür kıldıklarından değil, her elementin temel sıfatları sayesinde bilinebilir. Temel sıfatları Aristoteles sıcak, soğuk, nemli ve kuru olarak ifade etmiştir. İnsan dokunma, tat ve koku alma duyu organları ile herhangi bir şeyin baskın özelliklerini belirleyebilir ve böylece element birleşimine ulaşılabilir.¹⁵

Öncelikle her elementin bir çift sıfat bileşimi olduğunu söyler. Sıcak ve soğuk aktif "zıtlar" ve nemli ve kuru pasif "zıtlar" dır. Bununla ne sıcak ve soğuk, ne de nemli ve kuru sıfatların aynı elementte birleşemeyeceğini kast eder. Çünkü karşıt tabiatları birleşmelerine müsaade etmez. Dolayısıyla mümkün olan dört çift kombinasyon vardır; sıcak ve nemli, sıcak ve kuru, soğuk ve nemli, soğuk ve kuru. Her çift uygunluğuna göre dört elementten birine atanır; Ateş sıcak ve kuru, Hava sıcak ve nemli, Su soğuk ve nemli, Toprak soğuk ve kuru.

Ayrıca sorar, elementler nasıl birbirine değişebilir? Ortak bir sıfatları olan elementler için bunu yapmak daha kolay ve hızlıdır; ortak bir sıfatı olmayan elementler de değişebilir, fakat daha uzun sürer ve daha zordur, çünkü değişim daha fazla aşama ihtiva eder.

Aristoteles felsefe, politika, şiir ve sanatta göze çarpanların melankolik olduğunu iddia eder. Dolayısıyla Hipokrat'dan bir adım öteye gitmiştir ve vücut sıvısına (kara safra-*melania cholē*), fiziksel olana ilave olarak mizacından bahseder. Bahsin geçtiği bu cümlelerinde sadece fiziksel bir melankoliden değil, psikolojik bir melankoliden de söz etmiş olur. Mizaç kelimesini, kelime olarak, sonraki daha geç dönem yazarların kullandığı şekli ile birebir kullanmamıştır. Bununla birlikte 'daha çok sıfatların karışımı olduğunu' kast etmiştir. Ancak şunu söylemeliyiz ki kullandığı kelimeler şu an kullandığımız mizaç tanımlarını oluşturmuştur.

Aristoteles'in teorileri ile zaman geçirdiğimiz sürece gittikçe aşikar olarak fark edeceğimiz şey, çalışmasının mizaç üzerindeki etkisinin hem fiziksel hem astrolojik olarak sonraki dönemler için büyük olduğudur. Stoacı düşüncelerle birlikte bu kavramlar kullanılarak, astrolojinin felsefi temelleri gelişmiştir ve mizaç teorisi kuşkusuz bunlarsız var olamazdı.

¹³ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.9,10

¹⁴ Kamıran Birand, *İlk Çağ Felsefesi Tarihi*, s. 81 (sıcak, nemli, soğuk, kuru için belirtilen "sıfat" kelimesi, İngilizce *quality*'den çevrilirken bu kaynak ve sayfa baz alınmıştır.)

¹⁵ Graeme Tobyn, *Culpeper's Medicine*, s.43

Stoacılar

Stoacılar'a bir bakarsak, Stoa okulu MÖ. 300 yılı civarında Kıbrıslı Zenon ile başlamıştır. Kendinden önceki Empedokles, Platon ve Aristoteles gibi, fiziksel dünyayı oluşturan dört element teorisine inanıyordu. Bununla birlikte Aristoteles'den farklı olarak, sadece bir sıfat bu düşüncede dört elementten birine atandı ve Ateş sıcak ile, Hava soğuk ile ilişkilendirildi; Ateş ve Hava "aktif" element olarak belirtildi; Su ve Toprak pasif elementler olarak sırasıyla nemli ve kuru sıfatlar ile ilişkilendirildi.¹⁶

Galen (MS. 131)

Galen, Anadolu-Bergama'da doğdu. Galen'in günümüze kadar ulaşan büyük küllüyatı (sadece Eski Yunanca 20 cildin üzerinde) sayesinde onun düşüncesi ve felsefesi ile ilgili açık bir görüşümüz var. Aristoteles ve özellikle Hipokrat'ın takipçisi. Bazı çalışmaları Hipokrat'ın metinlerini yorum şeklinde. Galen hem Hipokrat ile özdeşleştirilen humoral teori'yi hem de Hipokrat'ın da Aristoteles'in de doğru varsaydığı element/sıfat teorisini benimsedi. Ortaçağ mizaç teorisi haline gelenin direkt Galen etkisi olduğunu söylemek adil olacaktır.

Galen'in bu konu üzerine Latince'ye çevrilmiş *De temperamentis, On Temperaments* eseri mevcut. Bu eseri Galen'in sıcak, soğuk, nemli ve kuru sıfatlarını aydınlatmak ve humoral teori'ye uygulamak adına yazdığı anlaşılıyor. Galen bu sıfatların her birindeki bir nevi derecelendirmenin son derece farkında. Dolayısıyla doğada bulunması mümkün olmayan "saf" durumlar ile fiziksel dünyada ortaya çıkan reel karışımları ayırmaya çalışıyor, özellikle insanda.

On the Elements According to Hippocrates eserinde sıfatlara "ilk kaide" diyor.

On Hippocrates On the Nature of Man eserinde de konu ile ilgili dört sıfatın soğukluk, kuruluk, sıcaklık ve nemliliğin en uç noktaları olduğunu ve aslında bu şekilde sıfatların insan ya da diğerlerinin tabiatındaki, element olmadan, "ilk kaide" olduklarını söylüyor ve henüz 'ilk kaide' ve 'element'

¹⁶ Chris Brennan 2011 yılında <http://traditionalastrologyradio.com/tag/temperament/> adresinde yaptığı solo konuşmasında Stoa Felsefesinin de önemini vurgulamak adına: Dört elementin burçlara atanması ile ilgili çoğu kimsenin farkında olmadığı klasik bakış açısı ile önemli bir konunun olduğunu söylüyor. Üçlüler (Ateş, Toprak, Hava, Su burçları) ile ilgili Kuzey, Güney, Doğu, Batı gibi yönler için ilişkilendirmeler mevcut olduğu halde, çalışmaları günümüze ulaşmış çoğu Helenistik astroloğun (Manilius, Dorotheus, Ptolemy gibi) burçlara dört elementin atanmasından bahsetmediğini belirtiyor. Brennan, sadece Vettius Valens' in bu bağdaştırmayı soğukkanlı şekilde yaptığını, varolan mevcut bir bilgiden bahseder gibi yazdığını ifade ediyor. Elementleri ilişkilendirdiği sıfatlar ise Stoa felsefesine ait olanlar: Ateş, sıcak; Hava, soğuk; Su, nemli; Toprak, kuru. Aristoteles'in sıfatları da tarihsel açıdan bakarsak o dönemde de var. Dolayısıyla Brennan felsefe okulları arasında bir fikir uyuşmazlığı olabileceğini düşünüyor. Burada Aristoteles'in sıfatları için geçerli olmayan bir konuya dikkat çekiyor. Zodyakta burçları düşündüğümüzde Stoa felsefesine uygun olarak Ateş burçları Hava burçlarının her zaman karşısında, dolayısıyla sıcak soğukun karşısında, Su burçları her zaman Toprak burçlarının karşısında dolayısıyla nemlilik her zaman kuruluğun karşısında. Brennan, bunun astrolojinin gelişimine Stoa felsefesinin etkisinin bir kanıtı olabileceğini de belirtiyor. Yine Aristocu etkinin Ptolemy ve Galen üzerinden Ortaçağ'a taşınmış olması ve mizaç teorisi üzerine etkisini biliyoruz. Fakat Brennan modern zamanlarda bu uygulamada Helenistik kökler açısından bir tutarsızlık olduğunu fark etmemiz gerektiği üzerinde duruyor. Maalesef elimizde şu an bu bağlamda bir çalışma mevcut değil. Mizaç teorisinin günümüzde üzerinde çalışılması gereken önemli bir konusu.

arasındaki farklılıkları düşünce olarak kavrayamamış eskiler¹⁷ tarafından, 'element'lere 'ilk kaide' demeleri nedeni ile, karıştırıldığını ilave ediyor.

Galen, her biri bir element ile ilişkilendirilen vücut sıvılarının, esasında dört sıfatın çalışmasının, işleyişinin 'fiziksel bir tezahürü' olduğunu vurgulayarak, dört sıfatı element ve vücut sıvıları ile ilişkilendiriyor.

Önemli bir konuda bahsetmemiz gereken Galen *On Hippocrates On the Nature of Man* eserinde humoral teori'nin (dört vücut sıvısı ile) karakter ve yeteneklerin oluşumuna katkıda bulunduğunu söylüyor ve bu anlamda ruhun özelliklerinin vücuttaki karışımlara bağlı olduğunu tonluyor.

Rönesans sonuna kadar Avrupa'nın her yerine yayılan düşünceleri ile hem astrolojide hem tıp alanında Galen felsefesi önemlidir. Humoral ve Mizaç teorisi gelişmeye devam ederken hem tıp hem astroloji adeta el ele vererek önemine vurgu yapmışlardır. Hekimler astroloji ilkeleri ile ilgili iyi bilgilendirilirken mizaç/humoral teoriyi astrologlarla paylaşmak ve tartışmak durumundaydılar, aynı şekilde astrologlar da hekimlerle.¹⁸

Peki, artık köklere göz attıktan sonra Mizaç nedir? sorusuna astroloji'de sıfatları ve elementleri nasıl yorumlayabileceğimizi paylaşmaya çalışarak dilerseniz devam edelim.

Sıcak, Soğuk, Nemli ve Kuru

Sıcak ve soğuk aktif kaidelerdir- dolayısıyla değişim başlatma kabiliyetindedirler. Sıcak, ısı ile, ayrıca kuru niteliği de beraberinde getirir; soğuk, soğuma ile, nemi de beraberinde getirebilir ve Grek düşüncesinde bunlar süreklilik içindedir. Galen, örneğin, her zaman bu durumların birbirine bağlı olduğunun çok farkındadır. Dolayısıyla bir şey "daha sıcak" ya da "daha soğuk" ise niteliklerin her birinin karışım içindeki oranlarından kaynaklanıyordur. Sıcak sistemdeki enerji seviyesini arttırırken, soğuk düşürür. Dolayısıyla sıcak birşeylerin hızını arttırmaya meyilli iken soğuk yavaşlatmaya meyillidir. Nemli ve kuru pasif kaidelerdir, dolayısıyla sıcak ve kurunun etkileri ile harekete geçirilirler. Nemli'nin belirli bir şekli yoktur ve neyin içinde ise onun şeklini alabilir; birşeyleri birleştirmeye eğilimlidir. Sıvı, yumuşak ve esnektir. Kuru, kolaylıkla kendi sınırlarına kapanabilir ve birşeyleri ayırmaya meyillidir. Biçimli, kırılabilir şekilde (kuru yaprak gibi), esnemezdir.¹⁹

Robert Hand'in hızlıca ve kolayca sıfatları sınıflandırabilmek için biraz da özet niteliğinde iki sorusu var. İlk sorusu: Yüksek bir enerji mi? Düşük bir enerji mi? Eğer yüksek enerji ise sıcak'dır. Eğer düşük enerji ise soğuk'dur. İkinci sorusu: Bağlar mı oluşturuyor, yoksa onları kırıyor, kopartıyor mu? Alternatif olarak ayrımları mesafeleri arttırıyor mu, yoksa onları bulanıklaştırıyor mu? Bağlar oluşturuyor, ayrımları mesafeleri bulanıklaştırıyorsa nemli'dir. Bağları kırıyor kopartıyor, ayrımları mesafeleri arttırıyorsa kuru'dur.²⁰

Nemlilik büyüme ile, kuruluk tezahür etme ile ilişkilendirilir. Sıcak ve nem yaşamı onaylayan ve inşa eden enerjidir; tıpkı yağmur ve ısının birleştiği, bereket cümbüşü içinde, adeta geç ilkbahar döneminde fıskıran büyümedir. Soğuk ve kuru enerji düşmesidir, bağlar yavaşlar ve kırılır, tıpkı sonbahar dönemindeki soğuma ve hayat döngüsünün yavaşlaması gibi.

¹⁷ "ancients"

¹⁸ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.10,11,13-18

¹⁹ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.2,3

²⁰ Lee Lehman, *Classical Astrology for Modern Living*, s.29,30

Türkçe’de kullandığımız bazı kelimelerin, sözlerin köklerini de belki daha uzakta aramamalıyız; “Sıcakkanlı”, “Soğukkanlı”, “Isındırmak”, “Buzları kırmak”, “Ağaç yaşken eğilir.” v.b.

Ateş, Toprak, Hava ve Su

Aristoteles’den bahsederken dört elementin sıfatlara nasıl oturduğundan bahsetmiştik. Aristoteles sisteminde sıfatlar elementleri doğururlar. Sıfatları bir daireyi dörde bölüp akslarına yerleştirirsek sıcak ve nemli’nin orta noktası hava, sıcak ve kuru’nun orta noktası ateş, soğuk ve kuru’nun orta noktası toprak, soğuk ve nemli’nin orta noktası da su olacaktır.

Johannes Schoener’in gezegenlere sıfatları ataması ise şöyledir; Satürn: soğuk ve kuru, Jüpiter: sıcak ve nemli, Mars ve Güneş: sıcak ve kuru, Ay ve Venüs: soğuk ve nemli²¹

Ayrıca mizaçları elementlere de atayabiliriz: Sanguin-hava, Kolerik-ateş, Melankolik-toprak ve Flegmatik-su. Dolayısıyla sanguin hava olarak sıcak ve nemli sıfatların aktif ve birleştiren, iletişim sağlayan özellikleri ile kaynaşır, sosyal ve arkadaşçadır. Fakat bir şey ile çok uzun süre kalmaya eğilimli değildir. Kolerikler, ateş olarak, sıcak ve kuru ile karışır. Güçlü bir istek, hırs ve hatta mizaç olarak bilindikleri gibi çabuk sinirlenmeye, fevriliğe, asabiliğe de sahip olabilirler (İşin başında oldukları sürece sanguinler gibi en popüler olmayı umursamazlar.). Melankolikler, toprağın soğuk ve kuruluşunda detaycı, tedbirli, mantıklıdırlar. Bununla birlikte depresif eğilimde olabilirler. Flegmatikler suyun soğuk ve nemliliğinde ağırkanlı, duygusal dünyalarında dırlar. Ayrıca son derece güçlü bir sezgisel tabiata sahiptirler.²²

Mizacın Teorisi-Uygulama

Dorian Greenbaum’un *Temperament: Astrology’s Forgotten Key* kitabının hem konu üzerine odaklı bir kitap olması sebebi ile hem de tarihsel gelişimi aktarışı, anahtar kelimelerin de ötesine geçerek mizaçları analiz etme, kıyaslama ve açıklama yolları ile iyi işlenmiş bir eser olduğunu düşünüyorum.

Mizaç konusu esasında klasik astrolojide de, modern astrolojide de sanki hep biraz kenarda kalmış ve yine son bir söz de söylemenin güç olduğu bir konu olmuş. Bunun yanı sıra ise hakikaten işin başı, Greenbaum’un kitabına verdiği ad gibi astrolojinin unutulmuş bir anahtarı.

John Frawley, *The Real Astrology Applied* kitabında kişinin analizinde mizaç hesaplamasının zorunlu ve önemli bir ilk adım olduğunu, haritanın diğer göstergeleri kişinin tabiatı ile ilgili ne söylesen söyleyin bu aşamayı atlamanın nasıl bir tabiattaki kişi ile uğraştıkları konusunda astrologları cahil bırakacağını söyler ve bunun hiç de küçük bir ayrım olmadığını vurgular.²³

Günümüzde özellikle modern astrolojide çok da yaygın olarak kullanılmamasının birkaç sebebi olabilir: İlk olarak, mizacı belirlemek için kullanılan geleneksel formüllerin çoğu birçok adım ve değişken içermekte. İkinci olarak, mizacı belirlemek için genel olarak üzerinde hem fikir olunmuş bir tek teknik mevcut değil; örneğin, Ptolemy (MS 2.yy) ve John Partridge (1644-1715) arası, bu zaman aralığında hiçbiri baskın olamadan, yedi teknik moda ya da demode oluyor. Üçüncü olarak aydınlanma humoral teoriyi geçerli bir medikal kavram olmaktan çıkarmıştır. Son olarak da gezegen ve haritadaki noktaların (Asc, MC gibi) element bazında toplanmasını ve değişkenlerin birbirlerine

²¹ Merkür’ün sıfatlarına Güneş ile ilişkisine göre daha sonra değineceğiz.

²² Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s.3,4

²³ John Frawley, *The Real Astrology Applied*, s.121

göre ağırlıklandırılmasını içeren modern teknik, astrologlar için Ortaçağ'da kullanılan anlaşılması güç metodları taramaktan kesinlikle çok daha kolay ve pratik.²⁴

Kitabı ilk yaklaşık üç sene önce okudum. Bu süreçte mizaç kavramı harita yorumunda bir şeyleri anlamlandıramadığımda dönem dönem sarıldığım yer oldu. Şöyle söyleyeyim kendimden örnek vermek gerekirse modern hesaplamalarda ateş-toprak ağırlıklıyım. Greenbaum'un tekniğinde ise flegmatik kolerik bir 'mizacım', 'fitratım', 'yaradılışım' var. Yakın çevremde onayı bu yönde. Peki, haritamda köşe evde toprak elementinde üç klasik gezegenin oluşturduğu stelyum nereye gitti? Bu tekniğe göre 'kişiliğim' ve 'karakterim' üzerinde halen etkililer.

Greenbaum'un tekniği esasında klasik diller öğretmenliği sırasında 5.-8.sınıf aralığında haritalarını kullanmak için ebeveynlerinden izin aldığı 35 öğrenci (ikisi kendi çocuğu, biri oğlunun arkadaşı) ile yaptığı bir çalışmanın sonucu.

35 çocuğun doğum haritalarını oluşturuyor ve mizacın belirlenmesinde kullanılan tekniklerin bir listesini çıkartıyor: Ptolemy (MS 2. yy); Montulmo (*On the Judgements of Nativities* kitabını yazdığı tarih yaklaşık 1396); Schoener (*Three Books on the Judgement of Nativities* kitabını yayınladığı tarih 1545); Garcaeus (*Astrologiae Methodus...*, kitabını yayınladığı tarih 1574); Lilly (*Christian Astrology* kitabını yayınladığı tarih 1647) ve Partridge (*Mikropanaston* ya da *an Astrological Vade Mecum* kitabını yayınladığı tarih 1679)

Bu tekniklerin tamamını diğer öğretmenlerce de gözlemsel olarak güçlü şekilde melankolik olduğu düşünülen bir çocuğun haritasında kullanıyor.²⁵

Bu aşama tamamlandıktan sonra, diğer çocukların haritalarını test etmek için tüm tekniklerde en yaygın olarak kullanılan faktörleri belirliyor ve kalan çocukların mizaç değerlendirmesinde kullanıyor. Yaptığı analizler sonucunda da mizaç analizinde kullanılmak üzere kendi tekniğini oluşturuyor. Greenbaum çalışmayı yaparken giderek kendinde mizaç yorumunun harita yorumunun önemli bir parçası olması gerektiğinin daha da aşikar hale geldiğini söylüyor.

Tekniğe geleceğiz. Ancak öncesinde kendi tekniğinde kullandığı faktörleri seçme sebeplerini, kriterlerini açıkladığı okuyucuyu bir yolculuğa çıkartıyor. İstedim ki bu bölüm bazı Helenistik ve Ortaçağ kavramlarının da üzerinden geçtiğinden Greenbaum'un gözü temelinde burada da bu yolculuğu birlikte yaşamaya çalışalım.

²⁴ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.73

²⁵ - Greenbaum Henry Coley'i de ilave ederek yedi tekniğin mizacın belirlenmesinde nasıl kullanıldığına Ek olarak kitabında yer vermiş. Zannediyorum bir tekniği öğrenmeye çalışırken, menşesinde nasıl kullanıldığını görmek ve anlamak, sonrasında yorumda kullanımı adına oldukça değerli.

- Ayrıca seçtiği altı tekniğin uygulaması da melankolik olduğu düşünülen çocuğun haritası üzerinden kitapta mevcut. s.62-64

- Yine gözlemlerine danışılan öğretmenlerin popüler astroloji dışında, astroloji ile ilgili herhangi bir bilgilerinin olmadığını da Greenbaum özellikle belirtiyor.

- Henry Coley; kullandığı altı teknikten biri olan William Lilly'e yakınlığı ile de bilinir. 1676 yılından, ölümü 1681 yılına kadar Lilly'nin *Merlinus Anglicus, Junr.* almanasının yıllık sayılarının yazımına yardım etmiştir. Lilly yayın haklarını Coley'e devretmiştir ve o da ölümünden sonra birkaç yıl daha yayınlamıştır. James Holden, *A History of Horoscopic Astrology*, s.190.

Hangi Kriterler?

Açık ki mizacı belirlemek için kullanılan tüm geleneksel teknikler Yükselen burcu ve Ay'ı içeriyor. Çoğu ayrıca Yükselen burcu veya Ay'ı yöneten ve/veya aç yapan gezegenleri ve/veya birinci evdeki gezegenleri de ihtiva ediyor. Bazı teknikler yine Yükselen burcun ve Ay'ın almutenlerini de içeriyor. Bazı teknikler gezegenleri mizaca katkıda bulunacak şekilde değerlendirirken, buldukları burcun sıfatlarını (element olarak) kullanarak bunu yapıyorlar; bazıları da gezegenin kendi öz sıfatlarını ya da oriental ya da oksidental²⁶ olma durumlarındaki sıfatlarını kullanıyor. Bazı teknikler Güneş'i; mevsiminin sıfatlarını kullanarak dahil ediyorlar. Bazıları *Lord of the Geniture* olan gezegeni kullanıyor. Bazıları sabit yıldızları mizacın göstergesi olan gezegenlere bağlayarak kullanıyor. Bazıları ay fazlarını kullanıyor. Tüm teknikler, faktörleri, sıfatları bazında topluyor, sonra en güçlü sıfatları baz alarak bir mizaca atıyor.

Zati (Öze bağlı) ve Arizî Olma²⁷

Bu kavramları Greenbaum mizaç analizinde kullanacağı faktörleri seçerken gözettiği kriterleri tartışırken kullanıyor. Bazı faktörlerin kriterlerini zati (öze bağlı), bazıları da daha arizî olarak atıyor. Zati (Öze bağlı) ve arizî olma birbirleri ile ilişkili olmasına karşın, doğum haritasında görüldükleri şekilde gezegenlerin karakteristik özellikleri ile ilgili olan, bir sürekliliğin karşıt uçlarındadır. Bir gezegenin öz sıfatları ya da burcu gibi kriterlere bakıyorsak, bunlar daha çok sürekliliğin zati (öze bağlı) olan kısmına düşecekken, gezegen fazı ya da gezegen açıları daha arizî kısma düşecektir. Fakat tam manasıyla zati (öze bağlı) ve arizî olma nedir ve bu terimler nerden geldi?

Helenistik astroloji gezegenlerin buldukları burç ve o burçta hangi derece aralığında bulduklarına göre bir asalet sistemi tanımlamıştır. Bu tür asaletler, yani ikametgah yöneticiliği²⁸ (günümüzde yöneticilik dediğimiz), yücelme yöneticiliği, üçlü yöneticilikler, hudut (*bound* ya da *term*) yöneticiliği ve vech (face) yöneticiliği daha sonra Ortaçağ'da "zati (öze bağlı)" asaletler olarak adlandırılmışlardır; onları arizî asaletlerinden, yani ev konumu, Güneş'e yakınlığı, hız, aç ve diğer değişkenlerden farklılaştırmak için.²⁹ Zati(öze bağlı), ingilizcede *essential*; latince *esse* fiilinden ve *essentia* kelimesinden türemiştir. Zati(öze bağlı) asalet bir gezegenin bir burca zodyaktaki konumuna göre bağlanmasını temel alır ve zodyak insanoğlunun değişebilir dünyasının ötesinde bir gerçeklikte görülür; ebediyete ait, değişmez, sonsuz ve tanrısal bir yer. Belirli bir burç ve derecedeki gezegen sonsuz ve tanrısal özdeki ya da varlık'daki yerini alır. Öte yandan arizî ing. '*accident*' latince kelime '*accidere*'den gelir. Biz kazayı (ing. *accident*) bugün tatsız, istenmeyen ve çoğunlukla beklenmedik bir şey olarak düşünüyoruz. Fakat orijinal anlamı olumsuz bir çağrışım içermez. Doğum anı dahil dünyevi şeyler rastlantısal, tesadüfidir anlamındadır. Dolayısıyla bir haritanın oluşturulduğu zamanki 'an'; hem zati asaletler (burçlardaki gezegenler ve ayrıca onların öz sıfatları), hem de arizî asaletler (haritada nereye düştükleri ve diğer gezegenlerle nasıl ilişki kurdukları) ile birleşir.

²⁶ Bu terimlerin büyüme ve küçülme döngüleriyle bağlantılı orijinal temeline ilişkin olarak, Oksidental 'Güneş'e batan' ve Oriental de 'Güneş'ten doğan' anlamına gelir. Deborah Houlding, çev. Oya Ulaş, *Astrolojide Evler: Gökyüzünün Tapınakları*, s.178.

²⁷-Arizî: Felsefede bir varlığın özüne ait olmayıp dış etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan şey. <http://www.etimoloji.com/kelime/ar%C4%B1za>

²⁸ İkametgah(domisil) yöneticiliği: *Thema mundi*'den türemiştir. Zodyağın burçları gezegenlerin ikametgahları olarak atanır. Örneğin Merkür Oğlak burcunda ise, Merkür Satürn'ün ikametgahındadır. Chris Brennan, *Helenistik Astroloji Kursu Ders Notları*, 2014.

²⁹ Asaletler ile ilgili terminolojide kaynak: Barış İlhan, *Astroloji Dersleri*, s.99-106

Burç/Element

Yükselen burç element bazında yorumlandığında mizaç analizinde zati bir faktördür. Bu durumda, örneğin, ateş elementindeki Yükselen, mizaca, sıcaklık ve kuruluk/koleriklik, su burcundaki Yükselen soğuk ve nemlilik/flegmatiklik verir, vb.³⁰ Yükselen haritada bir nokta olarak yer aldığından burcu dışında özüne bağlı başka sıfatları yoktur.

Greenbaum, Ay'ın da mizaçta bir gösterge olarak öz sıfatları olan soğukluk ve nemlilikten ziyade burç olarak değerlendirmeyi etkilediğini düşünüyor. Zodyak boyunca hızlı hareketi ve aylık döngüsü süresince değişen görünümü ile Ay'ın tabiatı değişkendir ve sabit değildir. Greenbaum bu tabiatı ile mizaç analizinde Ay'ın element bazında bulunduğu burcun sıfatlarının değerlendirilmesinin akla yatkın olabileceğini ifade ediyor (Ay fazını daha sonra inceleyeceğiz).

Peki ya diğer gezegenler? Buldukları burç ne kadar önemli? Geleneksel mizaç analizinde gezegenler genellikle Güneş'e göre oriental ya da oksidental konumlarına göre değerlendirilir. Fakat bazen de gezegenler buldukları burca göre analize dahil edilirler, mesela William Lilly'nin *Christian Astrology* kitabında 742.sayfada verdiği örneğinde, Yükselen'i ve Ay'ı yöneten ve açı yapan gezegenlerin, *Lord of Geniture* olan gezegenin sıfatlarında buldukları burç baz alınır, kendi öz sıfatları ya da faz konumları değil. Gezegenin zati asaleti bulunduğu burçtan gelmiş olur.³¹ Ancak gezegenin kendi öz sıfatlarının da zati (öze bağlı) olduğunu ve özellikle klasik astrolojideki önemini unutmamalıyız.³²

Gezegenin Öz Sıfatlarına Karşın Oriental/Oksidental Olma Durumu.

Belirttiğimiz gibi bütün gezegenler haritadaki diğer herşeyden bağımsız öz sıfatlara sahiptir. Ptolemy'den Partridge'e hemen hemen tüm astroloji ile ilgili yazarlar gezegenlerin öz sıfatlarından bahsetmiştir. Bu sıfatlar birşeylerin ölçülmesinde ya da kıyaslanmasında bir temel oluşturdukları için

³⁰ Robert Hand 5-6 Nisan 2014 tarihli *Astrology 201* atölyesinde, Schoener'in mizaç tekniğinin üzerinden geçerken burçlara sıfatların atanmasında problem olduğunu belirtir. İlk olarak Tablo 2'de belirttiğimiz burçlara atanan sıfatlar ile Tablo 1'de belirttiğimiz mevsimsel döngüye göre atanan sıfatlar arasında tutarsızlık olduğunu ifade eder. İkinci olarak 16. dip notta belirttiğimiz üzere Chris Brennan ile aynı şekilde o da Helenistik köklerdeki Stoa felsefesi etkisine dikkat çeker. Aristocu metodun, Ortaçağ'da burçlar için kullanılmaya başlandığını ve Ebu Maş'er'in Aristoculuğunun bunda payının büyük olduğunu söyler. Robert Hand'ın bu yorumu sıfatların burçlara atanması konusunun çalışılması gerektiğine bir diğer vurgu.

³¹ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.73,74

³² - Lilly, örneğinde kendi metodundan elde ettiği sonuç ile gözlemlerinin örtüşmediğini de itiraf eder. John Frawley bu hatanın sebebini bir sıfat tamlamasında (örn. soğuk insan) burçları sıfata ve gezegenleri isme benzeterek, sıfatları isimler kadar güçlü ağırlıklandırmasından kaynaklı olduğunu düşündüğünü belirtir. Sıfat ne kadar güçlü olursa olsun isim 'isim' olarak tabiatında kalır der. John Frawley, *The Real Astrology Applied*, s.121,122.

- John Frawley'nin bu görüşü klasik astrolojide gezegenlerin önemi ile ilişkilidir. Bu konu ile ilgili Robert Hand ve Lee Lehman'ın görüşlerini de belirtebiliriz. Robert Hand 5-6 Nisan 2014 tarihli *Astrology 201* atölyesinde: '17 yy. sonrası astroloji de, özellikle 20 yy. astrolojisinde burçları gezegenlerden daha önemli olarak yükseltmek konusunda bir eğilim var ve bu bir hata.' der. Yine Lee Lehman, *Traditional Medical Astrology* kitabında klasik astrologlar ve modern astrologların nasıl düşündüğünün farkları ile ilgili birkaç anahtar nokta karakterize etmeye çalışacağım der ve farklardan birini: 'Klasik astrolojinin gezegenlerin güçlerini ölçmek için, gezegenlerin açılarının oldukça dışında, ayrıntılı sistemleri vardır. Örneğin zati(öze bağlı) asaletler, gececi ve gündüzcü olmanın önemi, Arap noktaları-Lots, sabit yıldızlara kavuşumlar, köşesellik ve ev yöneticiliği. Modern astrologlar bireysel olarak bazılarını ya da hepsini kullanıyor, bununla birlikte kullanımları klasik astrolojidekine göre çok daha değişken.' diyerek belirtir.

önemliydi. Öz sıfatlar ayrıca sekt (en azından malefiklerin³³ sekti değerlendirildiğinde, Saturn ve Mars'ın öz tabiatı kendi sektleri ile çelişmektedir.) ve bir gezegenin nasıl bir benefik³⁴ ya da nasıl bir malefik olduğu değerlendirilmesinde de göz önünde bulunduruldu. Ay gibi soğuk ve nemli bir gezegen, sıcak ve kuru bir burçta konumlandığında bir dereceye kadar kendi öz sıfatlarının aksi yönde bir dengeye gidebilir (kendi zati asalet durumunda da yansıma bulabilir), fakat onun esas tabiatı halen soğuk ve nemlidir. Bir bakıma bir gezegenin öz sıfatı biz insanların mizacına benzerdir; hiçbir zaman gerçekten yok olmaz. Güneş'in esas doğası soğuk ve kurudur. Satürn'ün çok soğuk ve kuru'dur ve Mars'ın sıcak ve çok kuru'dur (Malefiklerin aşırı uçta ekstrem sert bir sıfatları vardır). Jüpiter'in sıcak ve nemli – en bereketli sıfatlar-ılımlı olarak, en büyük benefiğidir.

Peki, Venüs ve Merkür? Herkes Venüs'ün nemli olduğu konusunda hemfikirdir; Nasıl sıcak ve nasıl soğuk olduğu Helenistik ve Ortaçağ astrolojisi arasındaki bir konudur. Herşeyin üstünde Venüs bir benefik olarak ılıman ölçülüdür. Robert Hand eğer çok soğuksanız sizi ısıtabileceğini ya da çok sıcaksanız sizi soğutabileceğini düşünmektedir.³⁵ Venüs her zaman denge için çabalar. Merkür farklı yazarlarca çeşitli şekillerde sıcak, soğuk, nemli ya da kuru tanımlanır. Ayrıca 'değişken' olarak da tanımlanır; tabiatı Güneş'e göre konumuna göre farklıdır. İlave olarak Greenbaum, belki bizim Merkür'ün Başak burcunda hem ikametgah yöneticiliği hem yücelme yöneticiliği olduğundan Başak burcu ile aynı soğuk ve kuru sıfatlara eğilimi olduğuna dair bir sağduyumuzun varolabileceğini düşünüyor: Bu Merkür mantıksal bir aklın sembolü: 'Sadece gerçekler (sırasıyla)!' Greenbaum yine 'Fakat Merkür ayrıca bağlantılar kurmak ile de ilgili (mantık da zaten buradan gelir), dolayısıyla belki ayrıca Merkür'ün ikametgah yöneticiliği olduğu diğer burca İkizler'e ve İkizler'in bereketli, bağlar kuran sıcak ve nemli sıfatlarına da bakmalıyız.' der.

Sonrasında devam eder ve Merkür ve Venüs'ün bu öz sıfatları ile ilgili ikilemi çözmek için onların oriental/oksidantal olma durumlarını dikkate almamız gerektiğini düşündüğünü belirtir. Onlar sonuçta Güneş'e en yakın iki gezegen. Şöyle söylersek Venüs oriental olduğu zaman sıcak ve nemli, oksidental olduğu zaman soğuk ve nemli; hem Helenistik astrolojiyi ve hem de Ortaçağ astrolojisini de kapsamış olur. Merkür ile ilgili ise Merkür'e oriental olduğunda sıcak ve nemli, oksidental olduğunda soğuk ve kuru dersek, onun ikametgah yöneticiliklerini ve Merkür'ün aslında tüm sıfatları içeren değişkenliğini de ayrıca onaylamış olacağımızı ifade eder.

Merkür ve Venüs'ün tabiatının aslını öğrenmekte oriental/oksidantal olma önemli bir faktör ise, peki ya diğer gezegenlerde nasıl olmalı? Mizaç değerlendirmesindeki metodların çoğunda gezegenin Güneş ile olan faz ilişkisi kullanılıyor; gezegenin faz olarak sıfatları, öz sıfatları ya da bulunduğu burcun element bazında sıfatlarına ilave olarak listeye ilave ediliyor. Fakat bir gezegenin Güneş ile ilişkisini

³³ Malefik gezegenler: Ayrıca 'talihsizler, uğursuzlar' olarak da bilinen bu gezegenlerin, olumlu bir duruma zarar verme eğiliminde oldukları düşünülür. Normal koşullarda Satürn ve Mars sert doğaları nedeniyle doğal malefikler olarak kabul edilirler (geleneksel olarak Satürn 'Büyük Malefik' ve Mars 'Küçük Malefik' olarak bilinir). Deborah Houlding, çev. Oya Ulaş, *Astrolojide Evler: Gökyüzünün Tapınakları*, s.176.

³⁴ Benefik gezegenler: Aynı zamanda 'talihliler, uğurlular' olarak da bilinirler ve olumlu bir sonucu destekleme yeteneğinde oldukları kabul edilir. Normal koşullarda Jüpiter ve Venüs ılımlı yapıları nedeniyle doğal benefikler olarak nitelenirler. (Geleneksel olarak Jüpiter 'Büyük Benefik' ve Venüs de 'Küçük Benefik' olarak bilinir). Deborah Houlding, çev. Oya Ulaş, *Astrolojide Evler: Gökyüzünün Tapınakları*, s.167.

³⁵ Robert Hand 15-16 Şubat 2014 tarihli *Astrology 101* atölyesinde Venüs'ün 'nemli' olduğunu vurgular ve yine ayrıca benzer şekilde 'Sevgi-aşk nemli bir duygudur. Öfke kuru bir duygudur. Sevginin ve mutluluğun sizi nasıl etkilediğini düşünün. Enerji seviyenizi, aşağıdaysanız yükseltir. Eğer duygularınız öfkeli ve düşmanca ise sevgi sizi sakinleştirir, soğutur.' der.

belirttiğimiz zaman tam olarak ne ile ilgili konuşuyoruz? Bu zati (öze bağlı) bir sıfat mı ya da arizî bir sıfat mı? Bu konuda faz, burçtan nasıl farklıdır?

Faz, tabiatında arizîyken, burç zati(öze bağlı)dir. Gezegenler burçlarda, Güneş ile olan faz ilişkilerinden, bağımsızdır, bununla birlikte (tropikal) zodyağa bağlıdır. Gezegen'in burcu (ve o burçta hangi derece aralığında bulunduğu), zati (öze bağlı) asaletlerin tanımının dayandığı temel noktadır. Faz buna karşın arizîdir. Çünkü sadece Güneş ile belli bir ilişkilerinden dolayı oluşur. Kesinlikle Mars, Jüpiter, Satürn için de; Güneş'e açısı çerçevesinde, bu doğrudur. Bu nedenle bir gezegeni sadece faz ilişkisinin getirdiği sıfatlarla değerlendirmek, bunlar arizî koşullar olduğundan ve gezegenin özüne bağlı olmadığından doğru olmayabilir. Burada Merkür ve Venüs'ün durumunda Güneş ile ilişkisini tabiatlarını tanımlamak için bir faktör olarak kullandığımızda iki gezegenin yine de arizî sıfatlarından ziyade öz sıfatlarını kullandığımızı Greenbaum düşünmekte.

Yönetici gezegenler ve Almutenler

Yönetici gezegenler (gezegenlerin ikametgah yöneticiliği kast edilmektedir) önemlidir. Çünkü onlar yönettikleri burcun/burçların ifadesinin adeta sonuç bulunduğu yerdir. Bir gezegen haritada Yükselen gibi bir noktayı yönettiği zaman, Yükselen kendi ifadesinin bir kısmını kendini yöneten gezegen de bulacaktır ya da Helenistik astrolojide ikametgah yöneticisinin, ikametgah sahibinin desteğine, koşullarına bağlıdır³⁶. Eğer bir gezegen bir nokta yerine bir gezegeni yönetiyorsa – diyelim ki Gezegen A, Gezegen B'yi yönetiyor olsun- Gezegen B'nin ifadesi Gezegen A'nın sıfatları ile renklenecektir, Gezegen A yöneticidir ve Gezegen A'nın koşullarının Gezegen B'nin kendini ne kadar kolay veya zor ifade ettiği ile ilgili etkisi olacaktır. Dolayısıyla bir gezegenin ya da noktanın yöneticisinin onun sıfatlarını belirlerken mizaç değerlendirmesinde bir payı olacaktır.

Aynı şekilde almutenler de burcun kendini ifadesinde ya da yönettiği gezegenin üzerinde etkiye sahiptir (Almuten zodyağın belirli bir burç ve derecesinde en fazla zati(öze bağlı) asaletle sahip gezegendir.) Normalde bir burcun ikametgah yöneticisini ya da bir gezegenin birincil yöneticini dikkate alırken, biz almuteni inkar edemeyiz. Çünkü almuten tüm beş zati (öze bağlı) asaletin incelenmesinden türer, sadece bir tanesinin değil. Bazen belirli bir derecenin almuteni ikametgah yöneticisi ile aynıdır, bununla birlikte her zaman değildir. Yöneticilikteki bu çeşitlilik başka türlü fark edilmeyecek belli sıfatların mizaç değerlendirmesine katılımını sağlayabilir. Almutenler zati (öze bağlı) asaletlerden türetildiğinden arizî değil, zatidir.³⁷

Güneş

Güneş'in öz sıfatları ölçülü sıcak ve kuru (Batı astrolojisinde Güneş aşırı uçlarda bir sığata sahip malefik değildir.) olarak değerlendirilir. Fakat mizaç değerlendirmesi kapsamında Güneş'in mevsimi önemli bir faktördür. Kışın doğan biri yazın doğan birine göre daha farklı mizaç göstergelerine sahip olacaktır (Elbette, mevsim tek başına mizaç göstergesi değildir). Ptolemy dışında (Güneş burcunu ya da mevsimini mizaç analizinde kullanmamıştır.) mizaç analizinin geleneksel teknikleri sürekli Güneş burcunun değil, Güneş'in bulunduğu mevsimin sıfatlarını değerlendirmişlerdir. Sadece Garcaeus'un Güneş burcunu değerlendirdiği görülür, fakat o da ayrıca mevsimi dikkate alır. Güneş'i mevsime göre değerlendirdiğimizde atamaları aşağıda Tablo 1'deki gibidir:

³⁶ Chris Brennan, *Helenistik Astroloji Kursu Ders Notları*, 2014

³⁷ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.75-79

Mevsim	Güneş'in Konumu	Sıfatlar
İlkbahar	Koç, Boğa, İkizler	sıcak ve nemli
Yaz	Yengeç, Aslan, Başak	sıcak ve kuru
Sonbahar	Terazi, Akrep, Yay	soğuk ve kuru
Kış	Oğlak, Kova, Balık	soğuk ve nemli

Tablo 1. Güneş'in Mevsimlere ve Burçlara Göre Sıfatları

Greenbaum Waldorf çalışmasının Güneş'in mevsimsel sıfatlarının doğum haritasında mizacın belirleyicisi olarak çok anlamlı bir rolü olduğunu kanıtladığını söyler.

Ay Fazları

Greenbaum yine her mizaç değerlendirmesinin belli kısmı Ay'ı içerir ve onu sadece öz sıfatları (soğuk ve nemli) ile kullanmak bütün mizaçları flegmatige doğru kaydırabileceğinden anlamlı olmayabilir der. Daha önce mizaç analizinde Ay burcunun sıfatlarını kullanmanın yararını açıklamıştık. Peki Ay fazlarının durumu nedir? İlk bakışta faz arizi; zati olana dayalı, mizaç analizinde dikkate almamalıyız gibi görünebilir. Ay, tıpkı Venüs ve Merkür'de olduğu gibi çok hızlı hareket ettiğinden kısmen faz durumu ile tanımlanır. Bu nedenle Ay fazını mizacı belirlemek için kullanmak tamamen tutarsız bir durum değildir.

Greenbaum Yeniay-İlk Dördün arasını daha çok nemli, sıcak oluş sürecinde³⁸ (bu nedenle daha çok sanguin): İlk Dördün-Dolunay arasını daha çok sıcak, kuru oluş sürecinde (bu nedenle daha çok kolerik): Dolunay-Son dördün arasını daha çok kuru, soğuk oluş sürecinde (bu nedenle daha çok melankolik) ve Son Dördün-Yeniay arasını daha çok soğuk, nemli oluş sürecinde (bu nedenle daha çok flegmatik) olarak değerlendirir.³⁹

Açılar ve Birinci Evdeki Gezegenler

Mizaç değerlendirmesinin bütün geleneksel teknikleri göstergelerin⁴⁰ yöneticiliklerine, göstergelere olan açılara ve birinci evdeki gezegenlere bakar. Göstergelerle açı içindeki bu gezegenler ya kendi fazları ile ya da buldukları burç ile tanımlanır. Peki, mizaç değerlendirmesi yapılırken göstergelerin açılara bakmak faydalı mı? Zati (öze bağlı) kısımda değerlendirilebilirler mi?

Mizaç göstergelerine açılar kesinlikle kişinin hareket tarzına, tutum ve davranışlarına bakarken dikkate alınmalıdır. Fakat öze bağlı bir değerlendirme yaparken bu açılar bir bakıma iki adım uzaktadır. İlk adımda Yükselen ya da Ay gibi göstergenin kendisi kullanılır. İkinci adımda göstergenin

³⁸ "becoming"

³⁹ - Greenbaum mizacın amacı çerçevesinde Lilly ve diğer Ortaçağ astrologlarının yaptığı gibi daha statik bir model kullandığını, buna rağmen Ay döngüsünün gerçekte statik bir durumdan ziyade daha sürekli bir durum olduğunu dip not olarak paylaşır. Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.83.

-Robert Hand 15-16 Şubat 2014 tarihli *Astrology 101* atölyesinde Ay fazlarında Yeniay'ın soğuk ve nemli ile başlaması gerektiğini belirtir. Yani Yeniay-İlk Dördün arası soğuk ve nemli; İlk Dördün-Dolunay arası sıcak ve nemli; Dolunay-Son Dördün arası: sıcak ve kuru; Son Dördün-Yeniay arası soğuk ve kuru. Yeniay'ın Tablo 2'de belirttiğimiz şekilde sıcak ve nemli olarak değerlendirilmesinin sebebini ise Ptolemy'nin kendi ifadesinde netlik olmadığı için gelenekte metninin çevirilerinde sistematik bir hatalı okumanın söz konusu olması olarak belirtir. Yine bu bir yaşam döngüsü ise aynı şekilde çocukluğun da soğuk ve nemli; gençliğin sıcak ve nemli; olgunluğun sıcak ve kuru; yaşlılığın soğuk ve kuru olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder. Elimizde bu değerlendirme ile bir uygulama olmadığı için üzerinde duramıyoruz. Ancak konuyu derinlemesine çalışmak isteyenler için zannediyorum dikkat çekici bir değerlendirme ve saptama.

⁴⁰ "significators"

yöneticisi ve/veya almutenine bakılır. Greenbaum bunlara açılırları ilave etmenin sanki önceki iki adımın gücünü bir nevi seyrelttiğini düşünüyor. Üstelik, gezegenler arasındaki açılar arizîdir, zati (öze bağlı) değildir.

Birinci evdeki gezegenlerin durumu nedir? Bir kişinin hareket tarzını, tutum ve davranışlarını belirlerken onlar da kesinlikle dikkate alınmalıdır. Bir insanın kişiliği, örneğin, diyelim ki, Yükselen'e yakın bir Satürn ya da Venüs'den açıkça etkilenecektir. Fakat bir gezegenin doğum haritasında hangi eve düştüğü ayrıca arizîdir ve dolayısıyla Greenbaum, mizaç analizinde birinci evdeki gezegenleri kullanmamak daha iyi olabilir, der.

Sabit Yıldızlar

Mizaçı yorumlarken sabit yıldızları yazarların tümü kullanmıyor. Birinci evdeki gezegenlere benzer olarak, fakat hatta belki daha da seyreltilmiş bir etki ile sabit yıldızlar skalanın arizî kısmına düşerler. Bu nedenle de mizaç da değil, hareket tarzının, tutum ve davranışların yorumlamasında değerlendirmeye alınmak için daha uygun görünürler.⁴¹ Esasında, Lilly de şu savı ile bunu destekler; 'Birinci ve ikinci kadirdeki, ekliptikte olan fakat az uzak olan, sabit yıldızlarla iştirak eden göstergenin'⁴² kişinin hareket tarzında, tutum ve davranışlarında büyük manası vardır ve ifade ettiklerini daha görünür kılar...'⁴³ der. İlave olarak Bernadette Brady'nin sabit yıldızlarla ilgili çalışması mizaç ya da hatta kişilikten ziyade bir insanın hayat yolunun yorumlanmasına daha uygun olduklarını önerir. Greenbaum bu nedenlerle mizaç değerlendirmesinde sabit yıldızların kullanılma durumu daha zayıf hale gelir der.

Lord of the Geniture

Lord of the Geniture haritanın tümünün yöneticisi olarak görülür. Modern astrolojide genel olarak Yükselen yöneticisi harita yöneticisi olarak tanımlanır. Fakat klasik astrolojide bu o kadar basit değildir. İlk olarak mizaç analizinin bir bileşeni olarak *Lord of the Geniture* olan gezegeni kullanmak istediğimizde bu anlamda harita yöneticisi olarak tanımlamak için işleri karıştıran birden fazla formül var. Helenistik astrolojide harita yöneticisi *oikodespotes* olarak adlandırılır ve onu bulmak için kullanılan metodlar genellikle güçlü evlerdeki asaleten de güçlü evleri içerir. Arap astrologların daha sonra *hyleg* dediği yaşam uzunluğunu belirlemede kullanılan gezegen gibi sıklıkla kullanılır. Ortaçağ döneminde harita yöneticisini bulmak için metodlar: Güneş, Ay, Yükselen, Şans noktası ve doğumdan önceki yeniay veya dolunayın '*pre-natal syzygy*' zodyakta bulunduğu derecelerde en fazla zati (öze bağlı) asalete sahip olan gezegen (Schoener); Güneş, Ay, Yükselen, Şans noktası ve doğumdan önceki yeniay veya dolunayın '*pre-natal syzygy*' zodyakta bulunduğu derecelerde en fazla zati (öze bağlı) asalete sahip olan gezegen, artı bu gezegenlerin arizî asaletleri ve gün ve saat yöneticisi (İbn Ezra); haritanın bütününde en fazla zati (öze bağlı) ve arizî asalete sahip ve haritada iyi konumlanmış (genellikle köşe evde), ve malefiklerce zarara uğratılmamış gezegenin tespit edilmesini içerirdi (Lilly ve çağdaşları)⁴⁴.

⁴¹ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s.79-84

⁴² "The Significator of Manners"

⁴³ William Lilly, *Christian Astrology*, s.536

⁴⁴ William Lilly, *Christian Astrology* kitabında *Lord of the Geniture* ile ilgili eskiler arasında farklılık olduğunu, Asc, MC, Güneş, Ay ve Şans noktasında en fazla zati (öze bağlı) asalete sahip gezegen olmasının akla yatkın olduğunu belirttikten sonra yukarıda belirtilen şekilde arizî asaletleri ve diğer faktörleri katarak düşüncesini detaylandırır. William Lilly, *Christian Astrology*, s.531

Mizaç analizinde bütün yazarlarca *Lord of the Geniture* kullanılmaz.⁴⁵ Aslında Schoener'e kadar mizaçta bir faktör olarak değerlendirilmiyor. Dolayısıyla şu soruları sormamız faydalı olabilir. Mizacın yorumunda *Lord of the Geniture* zati (öze bağlı) bir bileşen midir?⁴⁶ Onu kullanmaktaki problemler ne olabilir? Bazı faydaları ne olabilir?

Lord of the Geniture olan gezegeni elde etmede birinci problem hangi metodun daha iyi çalıştığını bulmak (yukarıda belirttiğimiz metodlar belli ki farklı sonuçlar verecek). *Lord of the Geniture* olan gezegenin gerçekten ne olduğunu düşünmeye başladığımızda başka problemler de açığa çıkıyor. Greenbaum, birincil olarak *Lord of the Geniture* olan gezegenin mizaç analizindeki genel faktörler Yükselen, Ay ya da doğum (Güneş) mevsimi ile zati (öze bağlı) asaletler açısından herhangi bir bağı olmayabilir. İkincil olarak, haritanın tümünün yöneticisi olarak *Lord of the Geniture* kişinin yaradılışından ziyade hayat yolu, yazgısı ile daha ilgili olarak görünüyor (elbette kişinin yaradılışının hayat yolu üzerinde bir etkisi olabilir) der. John Frawley *Lord of the Geniture* ile ilgili "ruhun pilotu" derken *Lord of the Geniture* olan gezegenin öneminin mizacın ötesinde olduğunu sezdirmektedir. Yine *Lord of the Geniture* olan gezegeni bizim manevi özelemlerimiz (ve ilhamlarımız) için bir işaret haline gelen "içsel kralımız" olarak adlandırır. Evet, *Lord of the Geniture* kim olduğumuzun ve kim olmak için çabaladığımızın en temel parçası. Fakat Greenbaum kitabı yazarken mizaç analizinde henüz mizaç değerlendirmesinin doğruluğuna katkısından emin olamadığını söylüyor. Çünkü Waldorf çalışmasının *Lord of the Geniture* ve mizaç arasında ve ikisinin nasıl insanın bütününe bizim adımıza yorumuna oturtulabileceği ile ilgili güçlü korelasyonlar kurmadığını belirtiyor. Frawley'nin vurguladığı gibi, *Lord of the Geniture* mizacı da geliştirebilir (örneğin daha dengeye getirebilir) – *Lord of the Geniture* gezegeni Jüpiter olan bir melankolik daha sanguin kalitesini hayatına katabilir.

Sıfatlara Karşın Mizaçlar

Mizaç değerlendirmesini sıfatları kullanarak mı, yoksa mizaçları kullanarak mı yapmalıyız? Mizacı belirlemede kullanılan tüm geleneksel sıfatlar, hangi faktörleri değerlendirmeye alırsanız alın, her faktörün sıfatlarını toplar ve en yüksek puanı alan sıfatlardan mizaca karar verir. Greenbaum, mizaç ile ilgili çalışmasına başladığı zaman, bu uygulamayı takip ettiğini ve Waldorf çalışmasında kullandığını söyler. Bununla birlikte, bu anlamda topla ve bir cevap elde et yaklaşımında problem yaşadığını, çünkü gerçekten elde edilen son sonucu kaydırıyor görüldüğünü ve daha bütünleştirici bir şey aradığını belirtir. Arkadaşı olan Garry Phillipson ile e-mail sohbetleri sayesinde, her faktörü sıfat bazına bölüp, toplayıp ve bir cevap elde etme düşüncesinin yerini, mizacın kendisini kullanıp, bir dağılım elde ederek mizaç değerlendirmesi yapmak fikrinin aldığını paylaşır.

⁴⁵ Ptolemy'den Garcaeus'a kadar yazarlar mizacın belirlenmesinde sabit yıldızları dikkate alırken, Lilly, çağdaşları ve takipçileri dikkate almazlar.

⁴⁶ Robert Hand 5-6 Nisan 2014 tarihli Astrology 201 atölyesinde, yine Schoener'in mizaç tekniğinin üzerinden geçerken *Lord of the Geniture* hesaplamasında çok fazla metodun olduğuna o da dikkat çeker ve arizâ asaletlerin dahil edilmesinin yanlış olduğunu düşündüğünü belirtir. Sebebini de eğer *Lord of the Geniture* haritanın tümünün "yöneticisi" ise, "yöneticilik" sadece zati (öze bağlı) asaletlerden türeyebilir diye açıklar. Tam olarak nasıl hesaplandığını bilmediğimizi özellikle belirtir. Ancak mevcut durumda Yükselen, Güneş, Ay, Şans noktası ve bazılarının dahil ettiği gibi MC'de, zati (öze bağlı) asaleti en fazla olan gezegen üzerinden gidilmesini, ilerlenmesi gereken yön olarak söyler.

Her faktörü bir mizaç olarak toplamak, ve sonra analiz etmek; sıfatların ayrı ayrı toplanıp sonuçta bir mizaç üretmesine göre, sıfatların öz kombinasyonunu mizaç kavramının bütünlüğünde koruduğu için kendisine daha organik ve astrolojik prensiplerle daha uyumlu göründüğünü belirtir.

Bununla birlikte sıfatları tamamen rafa kaldırmaz. Mizaç değerlendirmesinde çalışırken aklınızın bir köşesinde halen sıfatları tutmanızda fayda var. Bir mizaçta bir sıfatın daha baskın olduğunu gördüğümüz zaman mizaç değerlendirmemizi ileriye doğru daha saf hale getirebiliriz- örneğin daha sıcak bir sanguin ya da daha nemli bir sanguin gibi. Her ikisi de temelde halen sanguindir. Fakat bir tanesi daha fazla nem ihtiva eder, daha fazla bağlar kurmaya eğilimlidir; diğeri daha fazla sıcak ihtiva eder, aktif olmakla daha çok ilgilidir. Yine aksini de yani bir sıfat biraz az ya da hiç olmadığı zaman not etmek faydalıdır- aynı şekilde mizaç olarak değerlendirmede de özellikle eksik mizacı not etmek önemlidir.

Hangi Faktörler?

Sonunda en önemli soruya geldik: hangi faktörler mizacı en iyi tanımlar? Waldorf çalışmasını yaptıktan sonra, Greenbaum, çalışmadaki ilk üç faktörü Yükselen burcu element bazında, Ay burcu element bazında, ve doğum mevsimini deneyimlemeye başladığını; hemen sonrasında diğer üç faktörü daha ilave ettiğini belirtir: Yükselen yöneticisini öz sıfatları ile, Yükselenin almutenini öz sıfatları ile ve Ay yöneticisini (burç bazında). Sonrasında daha çok deneyim ve Gary Philipson ile görüşmelerin Ay fazının (Lilly sistemi) ilavesinin önünü açtığını paylaşır.

Waldorf çalışmasında, bir doğum haritasında, mizacı daha iyi göstermesinin yanı sıra ayrıca şu sebeplerle kullandığı faktörleri seçmiştir:

- Mizacın belirlenmesinde, önemi konusunda, her yazarın hemfikir olduğu, Yükselen ve Ay ile mizacın güçlü ilişkisi.
- Kişiyi dünyevi döngülere bağlayan, halen bir açıdan kişisel olan, doğum mevsimini katmak
- Haritanın arizî bileşenlerinin yerine daha zati (öze bağlı) bileşenlerini dikkate almak.

	SANGUİN (sıcak&nemli)	KOLERİK (sıcak&kuru)	MELANCHOLIC (soğuk&kuru)	PHLEGMATIC (soğuk&nemli)
ELEMENT	Hava	Ateş	Toprak	Su
MEVSİM	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
BURÇ	İkizler, Terazi, Kova	Koç, Aslan, Yay	Boğa, Başak, Oğlak	Yengeç, Akrep, Balık
GEZEĞEN	Jüpiter; Venüs (oriental), Merkür (oriental)	Güneş; Mars	Satürn; Merkür (oksidantal)	Ay; Venüs (oksidantal)
AY FAZI	Yeniay- İlk Dördün (1.Çeyrek)	İlk Dördün-Dolunay (2.Çeyrek)	Dolunay-Son Dördün (3.Çeyrek)	Son Dördün-Yeni Ay (4.Çeyrek)
VÜCUT SIVILARI	Kan	Sarı Safra	Kara Safra	Sümüksü madde
İNSAN YAŞI	Çocukluk	Gençlik	Olgunluk	Yaşlılık

Tablo 2. Doğum Haritasında Mizaç Analizi Tablosu⁴⁷

⁴⁷ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s. 88.

Mizaç için Greenbaum'un Yeni Formülü

Yükselen burç (element)= 2 puan

Yükselen yöneticisi (öz sıfat)=1 puan

Yükselenin almuteni (öz sıfat)=1 puan

Ay burcu (element)=2 puan

Ayın yöneticisi (burç)=1 puan

Ay fazı (Lilly)= 1 puan

Doğum mevsimi= 2 Puan⁴⁸

Peki, çalışıyor mu? Daha önce *Christian Astrology* 742. sayfada Lilly'nin çalışılmış örneğine⁴⁹ bu defa Greenbaum'un yeni formülü kullanarak bakalım. Lilly'nin metodu kişinin sanguin/kolerik olduğunu gösteriyordu, Lilly'nin daha ileri analizleri ise dengeli olduğu sonucunu çıkartıyordu⁵⁰: "Dört mizacın hiçbirinde bir aşırılık algılayamadım..." Lilly'nin direkt gözlemleri ise kişi ile ilgili onun gerçekte "Sanguin, Melankolik Sanguin..."⁵¹ olduğuna işaret ediyordu. Bunun gerekçesini kendi metodunda değil, fakat Güneş, Ay, Merkür ve Venüs'ün hava elementi burçlarda, Yükselen ve Yükselen yöneticisi Satürn'ün toprak elementi burçlarda olmasında buluyordu. Bu kişi için Greenbaum'un yeni formülü ne diyor?

Yükselen, Oğlak, Toprak = 2 Melankolik

Yükselen yöneticisi, Satürn, soğuk ve kuru = 1 Melankolik

Yükselenin almuteni, Mars, sıcak ve kuru = 1 Kolerik

Ay, İkizler, Hava = 2 Sanguin

⁴⁸ Lee Lehman, 1996 yılında yayınladığı *Classical Astrology for Modern Living* kitabında mizaç analizinde ışıkların, Satürn'e kadar olan gezegenlerin, Asc, MC ve Şans noktasının sıfatlarını üç şekilde; element bazında, mevsimsel ve kendi öz sıfatları ile ayrı ayrı toplamayı önerir. Lee Lehman, *Classical Astrology for Modern Living*, s.98
Bununla birlikte 2011 yılında yayınladığı *Traditional Medical Astrology* kitabında ise Lee Lehman Lilly'nin metodundan bahsettikten sonra, biz buradan nereye gideriz?, sorusunu sorar ve kendisi bağımsız olarak Greenbaum'un mizaç üzerine yeni zemin oluşturan çalışması ile aynı sonuca ulaştığını itiraf etmek zorunda olduğunu söyler; eskilerin mizaç hesaplamaları yeteri kadar tutarlı sonuçlar vermiyor diye. Greenbaum'un istikametinin iyi olduğunu, bu yöntemle de hesaplanan mizaçla net örtüşmeyen insanlarla karşılaştığını belirtir ve yine de başlamak için Greenbaum'un yeni formülünün iyi bir yer olduğunu, fakat kendisinin üç değişiklik önerisi olduğunu söyler:

-Doğum (Güneş) mevsimi yerine Güneş'i element bazında hesaplamayı.

-Yükselenin almutenini elemeyi, ve sadece Yükselen yöneticisini kullanmayı.

-Köşe evde olan herhangi bir ışık ya da gezegene 2 puan ve köşe evde olmamaları durumunda 1 puan vermeyi.

'Peki, kendi yöntemimden tamamen tatmin oldum mu?' diye sorar ve hayır cevabını verir. Mizaç teorisinin birçok yönü var, sadece hesaplanması değil diyerek bu konunun daha ileri çalışmalara aç bir konu olduğunu vurgular. Lee Lehman, *Traditional Medical Astrology*, s. 120-121

⁴⁹ Lilly'nin değerlerine mümkün olan en yakın şekilde zaman ve enlem olarak düzenlenmiş haritanın bilgileri: 29 Eylül 1616 (NS), 2:14:06 PM LMT, 53N03, 000W00. William Lilly, *Christian Astrology*, s.833.

⁵⁰ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s. 84-87, 87-89

⁵¹ William Lilly, *Christian Astrology*, s.743.

Ayın yöneticisi (burç ile) Merkür, Terazi, Hava = 1 Sanguin

Ay Fazı 3.Çeyrek = 1 Melankolik

Doğum mevsimi= 2 Melankolik

Toplam = 6 Melankolik, 3 Sanguin, 1 Kolerik⁵²

Bu sonuç Lilly'nin gözlemsel değerlendirmesi ile hemfikir görünüyor (bir nevi geri adım attığında, metodundan değil, fakat hava elementindeki kişisel gezegenlerin hava elementi burçlarını ve Yükselen ve Yükselen yöneticisinin toprak elementi burçlarını ön plana çıkarttığı durum için).

Formül mükemmel olmamasına rağmen, ne mükemmel ki? diyerek, Greenbaum birçok testten sonra bir kişinin mizacı ile şaşılacak derecede yüksek oranda korelasyon gösterdiğini belirtir. İlk olarak bu temel mizaç analizi yapıldıktan sonra bir kişinin hareket tarzı, tutum ve davranışları ya da kişiliğine bakılabilir. Bu ikisinin kombinasyonu kişi hakkında oldukça eksiksiz bir resim sunabiliyor.

Bir sonraki bölümde mizaç tiplerini hem saf hem de karma olarak paylaşacağız ve Greenbaum'un formülünü bir örnek harita üzerinden giderek kullanmış olacağız ve yine aynı örnek üzerinde giriş niteliğinde, mizacı ve kişiliği, hareket tarzını birleştirerek kişinin bütünü ile ilgili bir izlenim vermeye çalışacağız.

Mizaç Tipleri

Çoğu insan göreceli olarak konuşursak "saf" bir mizaca sahip değildir. Çoğumuz genellikle bir mizaç baskın ve diğeri ikincil olacak şekilde karma mizaçlara sahibiz (Aynı şekilde çoğu insan mükemmel dengede de değildir.). Bu bölümde hem saf hem de karma mizaçlara değineceğiz.⁵³ Bunun bir sebebi de saf mizaçların kıyaslama için de iyi bir temel oluşturması. İki aktif mizaç ya da iki pasif mizaç içeren karma mizaçları (örn. sanguin/kolerik ya da melankolik/flegmatik) Culpeper göz ardı etmiştir. Graeme Tobyn *Culpeper's Medicine* kitabında Culpeper'in bu kararına bir açıklama getirir; bir aktif sıfat (sıcak ya da soğuk)⁵⁴ karışımında iki kere yer aldığı, diyelim ki, sanguin/kolerik (sıcak ve nemli, sıcak ve kuru) ve yine diyelim ki, melankolik/flegmatik (soğuk ve kuru, soğuk ve nemli) sıcak kuruluğa sebep olacağı için sanguin/kolerik mizaç, kolerik mizaca, soğuk nemi çekeceği için melankolik/flegmatik mizaç, flegmatik mizaca çözülebilir der.⁵⁵ Fakat Greenbaum gerçekte sanguin/kolerik (ya da tersi) ve melankolik/flegmatik (ya da tersi) tanımlayabileceği insanlar gördüğü için bu mizaç tiplerini de dahil eder.

Saf Mizaçlar

İlginçtir ki popüler kullanımda mizaçların sadece negatif tarafları hatırlanır; günümüzde kolerik çabuk öfkelenen, melankolik depresif, sanguin aşırı iyimser, flegmatik çok yavaş anlamındadır. Sanguin ve kolerik mizaçlar; kolay heyecana kapılma, ilginin çabuk değişimi ile karakterize edilen reaksiyon

⁵² Greenbaum hesaplamalarında (kendi formülünde özellikle Almuten için) Ptolemy'e göre üçlü ve hudut yöneticiliklerini kullanmıştır. Dolayısıyla kitabında aynı hesaplamanın sonucu 7 Melankolik, 3 Sanguin'dir. Eski metinlerin tekrar geri kazanımında devam eden süreçte Dorotheus Üçlü Yöneticilikleri ve Mısır Hudut Tablosu'nun yaygın olarak kullanımı görüldüğünden biz bu tabloları kullanarak hesapladık.

⁵³ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s. 89-91

⁵⁴ Burada derseniz "Sıcak, Soğuk, Nemli ve Kuru" başlığına tekrar göz atabilirsiniz.

⁵⁵ Graeme Tobyn, *Culpeper's Medicine*, s.58

biçimleri, flegmatik ve melankolik mizaçlar, tersine, kalıcı olan ve ilgide yavaş heyecana kapılma ile ilişkilendirilir.⁵⁶

Kolerik

Anahtar Kelimeler: istekli, bitmez tükenmez enerjide, iyimser, agresif, iddialı, idareyi elinde tutan, sabırsız, detaylardan nefret eden.

- Çok talep eder ve çok verir.
- Dünyayı siyah-beyaz görmek kolaydır, kayıtsız şartsız yargılarla.
- İleriye doğru adım atar ve bunu yapmayanları anlamayabilir.
- Eğer fark edilmiyorsam, hiçbir şeyim.
- Aktivite, daha çok aktivite – hayat akıyorken oturuyor olmak zor.
- Küstah davranışlarının tatsız olabileceğini gerçekten anlamama.
- Hiyerarşiye inanır, kendileri üstte olduğu sürece.
- Kayda değer olan görüş sadece benimki.
- Öğrenci Konseyi Başkanı.
- Noblesse oblige (Asillerin soylu davranması gereği).
- Bir projenin başında iken mutlu.
- Tavır alabilir.
- Aksiyon almakta hızlı.
- Yüksek beklentiler.
- Hayat aşılması gereken bir dizi mücadele - Muzaffer!
- Soru: Dağa neden tırmandın? Cevap: Çünkü oradaydı.

Kolerikler ile birlikte oldukları zaman:

- Sanguinler - *“Senin projene yardım etmekten mutluyum. Eğlenceli görünüyor!”*
- Flegmatikler - *“kolaylıkla domine edilebilirler.”*

Koleriklerin bir arada olamadıkları:

- Diğer kolerikler(Rekabet!)
- Melankolikler (Çok negatif)

Kolerikler: Ingrid Bergman, Luciano Pavarotti, Barbra Streisand, Donald Trump.

Sanguin

Anahtar Kelimeler: arkadaşça, sosyal, daha yüzeysel, odaklanmayan, neşeli, zevk için-hobi olarak belli alanlara ilgi duyan- örn. güzel sanatlar meraklısı olma, şanslı

- Cana yakın
- Hoşlanmadıkları bir partiye asla katılmazlar.
- Son trendlere, büyüdü gibi, ilgi gösterirler.
- Sosyal ağ bir sanattır.

---

⁵⁶ Erich Fromm, *Man for Himself*, s.51

- Kin tutmazlar
- Herşeyde bir parmakları vardır.
- *“Six Degrees of Seperation”* - dünyadaki herhangi iki insanın arasında sadece 6 kişi olduğuna dair bir teori – oyununu icat edenlerdir.
- En büyük felaket cumartesi akşamı bir randevusu olmamasıdır.
- Sally Field Oscar konuşmasında: *“Beni seviyorsunuz, beni gerçekten seviyorsunuz!”*
- Yeni yerler harikadır–asla aynı yere iki defa seyahat etmek istemez.
- Önce konuş - sonra düşün.
- Öğrenci Konseyinin bakanıdır.
- Güzel Dedektif (film)
- Hayat bir popülerlik yarışmasıdır.
- Soru: Dağı neden tırmandın? Cevap: Ben bir dağa mı tırmandım? Ben sadece yokuş yukarı gittiğimi düşündüm!

Sanguinler ile birlikte oldukları zaman:

- Kolerikler - *“Benim projeme yardım ederseniz, sizin projenize yardım edeceğim.”*
- Flegmatikler - Kim sanguin ile sohbetten hoşlanmaz ki; onları ne söyleyeceğini düşünmekten kurtarır.
- Diğer sanguinler – *“Hadi parti yapalım!”*

Sanguinlerin bir arada olamadıkları:

- Melankolikler – Aşağıya çeken

Sanguinler: Steffi Graf, Cary Grant, Gregory Peck, Ömer Şerif, Britney Spears.

Melankolik

Anahtar kelimeler: antisosyal, analitik, kötümser, ehil, dikkatli.

- Sıkı çalışma ve sebat ile başarı
- Beklentilerini yüksek tutma!
- Hiçbir şey yeterince iyi değildir.
- Analiz yapmakta ve organize etmekte gerçekten iyidir.
- Tünelin sonundaki ışık yaklaşmakta olan bir trendir.
- Eğlenceli bir zaman dilimi fikri sözlük okumaktır.
- Suçlama oyunu oynamaktan hoşlanabilir.
- Öğrenci konseyi seçiminde sanguine kaybeder.
- Sanguin çok fazla toplantıyı kaçırdıktan sonra (bir gece önceki partiler sebebiyle), sanguinin işine atanır.
- Hiyerarşiye inanırlar ve alt kademelerdedirler – haksız yere.
- Sonuçlara atlama – kanıtları tart!
- Sıklıkla yalnızdırlar – fakat bunu çok da sevmezler.
- Yüzeysel bilgi fikrine katlanamazlar.
- Hayat adil değildir.

- Hayat bir dizi hayal kırıklığıdır.
- Soru: Neden dağı tırmanmadın? A: Çünkü ben asla üstte olamadım.

Melankolikler ile birlikte oldukları zaman:

- Flegmatikler – Melankolikler gibidirler. Fakat o kadar negatif değillerdir.

Melankoliklerin bir arada olamadıkları:

- Diğer Melankolikler – Kendi için üzülenler partisi
- Kolerikler – “Çok patronlar”
- Sanguinler- “ Bütün şansları üzerlerine çekiyorlar”

Melankolikler: Susan Sarandon, I.Elizabeth, Nicholas Culpeper, Sean Connery

Flegmatik

Anahtar Kelimeler: düşünceye dalmış, çekingen, utangaç, yavaş hareket eden, olurlarına bırakmış.

- Yavaş ve sakin olan yarışı kazanır– Kazanmak önemli mi?
- İyi ve hazır olduğum zaman bir karara varacağım.
- Eğer onu görmezden gelirim, gidecektir.
- Şu anı amaçla.
- Yarına erteleyebileceğin hiçbir şeyi bugün yapma.
- Dinginlik harika
- Yemeğin keyfini çıkar, yavaş ve dikkatlice çiğne.
- Ev gibisi yoktur.
- Düşünüp taşınmaktan hoşlanır.
- Birçok şeyi yüzeysel çalışmaktansa bir tek şeyi derinlemesine çalışmayı tercih eder.
- Aynı yerleri tekrar tekrar gezebilir, her defasında daha rahat eder.
- Greta Garbo: “Yalnız kalmak istiyorum.”
- Öğrenci Konseyi seçimlerine katılmayı asla düşünmez.
- Hayat yavaş hızda en iyi yaşanır.
- Q: Neden dağa tırmanmadın? A: Bu çok fazla iş demek.

Flegmatikler ile birlikte oldukları zaman:

- Sanguinler – Flegmatiklerin sessizliğini fark etmezler.
- Melankolikler- Onların nereden geldiğini anlarlar.
- Kolerikler – Ne yapacaklarının söylenmesi flegmatikler için de bir rahatlama alanı.

Flegmatiklerin bir arada olamadıkları:

- Diğer Flegmatikler – hiç kimse söyleyecek bir şey bulamadığından çok fazla yorucu sessizlik

Flegmatikler: Nathan Lane, Liza Minelli, Johnny Cash, Jerry Lewis⁵⁷

Greenbaum'un kitabında tüm mizaç tipleri için uygulamalı bir örnek de mevcut. Ayrıca her saf mizaç için verdiği favori kitaplar, favori şarkılar ve favori müzikler kısmı da hayli ilginç. Ancak zannediyorum beni süreçte en fazla etkileyen ve ikna eden, anahtar kelimelerin ötesine geçen, her mizaç tipi için kurduğu kısa cümleler, tanımlamalar. Yukarıda saf mizaçlar için bu tanımlamaları paylaştık. Greenbaum'un kitabının mahremiyetini yeterince de sanırım zorladığımızdan burada karma mizaçlara kısaca değineceğiz.

Karma Mizaçlar

Kolerik/Melankolik ve Melankolik/Kolerik Mizaçlar

Bu karma mizaçlar "kuru" sıfat ile birleşmiştir. Bu nedenle mizaçta ifadesini etkileyecek nemli sıfatta bir eksiklik olacaktır. Bu mizaçların hakim olduğu kişi daha planlı ve daha katı, esnemez olacaktır; sentezlemek yerine analitik düşünmeye, kapsayıcı olmak yerine bir şeyleri ayırmaya eğilimli olacaktır.

Kolerik/Melankolikler: Prens Charles, Pablo Picasso, Michel Gaugelin, John Lennon.

Melankolik/Kolerikler : Dustin Hoffman, Meg Ryan, Ernest Hemingway, Kopernik.

Kolerik/Sanguin ve Sanguin/Kolerik Mizaçlar

Bu karma mizaçlar "sıcak" sıfat ile birleşmiştir. Dolayısıyla bu mizaçlarda yüksek enerji ve aktif, hareket halinde olmakla ilgili bir arzu vardır. Her iki karma mizaç da ayrıca temelinde iyimserdir ve bardağın dolu tarafını görmeyi bırakmazlar. Yine hızlı ve yaşam doludurlar.

Kolerik/Sanguinler: Sylvester Stallone, Eva Peron, Celin Dion

Sanguin/Kolerikler: Muhammed Ali, Jimmy Connors, Shirley Temple Black.

Kolerik/Flegmatik ve Flegmatik/Kolerik Mizaçlar

Bu karma mizaçlar ortak bir sığata sahip değildir. Dolayısıyla kombinasyonlarında belirli bağlantısızlıklar vardır – biri şimdi, sonra diğeri etkiler. Bu mizaçlar ayrıca bazen bağdaştırılması zor doğal "zıt"lardır. Ancak herhangi bir sığatta eksiklik de olmadığı için birlikte çalışmanın bir yolunu bulduklarında son derece yaratıcı üretken ve enerjik olabilirler.

Kolerik/Flegmatikler: Umberto Eco, Claude Debussy, Zelda Fitzgerald, Ringo Starr.

Flegmatik /Kolerikler: Robert DeNiro, Simone de Beauvoir, Nostradamus, Stephen King.

Sanguin/Melankolik ve Melankolik/Sanguin Mizaç

---

⁵⁷ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, s. 91,93-95, 97-98,100,101

Yine bu karma mizaçlar da ortak bir sığata sahip değildirler. Dolayısıyla bu kişiler de bu mizaçlar arasında geçişleri olma, değişimli olma eğilimindedirler. Sanguin ve melankolik mizaçların doğal “zıt”lar olması ve yine bağlantısızlık olması nedeni ile sıklıkla iki mizacı kişide entegre etmek, bütünü oluşturmak zordur. Ancak özgün bir bakış açısına sahiptirler.

Sanguin/Melankolik: Barbara Walters, Sir Laurence Olivier, Vivien Leigh, Conan O’Brien.

Melankolik/Sanguin: Marsilio Ficino, Albert Cumus, Jane Fonda, Walt Disney.

Sanguin/Flegmatik ve Flegmatik/Sanguin Mizaçlar

Bu mizaçlar “nemli” sıfat ile birleşmiştir. Dolayısıyla bu karma mizaçlara sahip insanlar akışkan, bir yerlere sıkıştırılmayan ve kolaylıkla bağlar kurabilen (hiç mevcut olmasa bile) kişiler olabilirler. Nemli sıfat gibi neredeyse bukalemun gibidirler; çevrelerinin şeklini kolaylıkla alabilirler (psikolojik ya da duygusal). Bu iki mizaç kombine olduğu zaman ayrıca onları sarsarak kendine getirmenin zor olduğu bir tembellikleri vardır.

Sanguin/Flegmatikler : John Edwards, Roberta Flack, Cybill Shepherd

Flegmatik/Sanguinler: Mel Gibson, John Partridge, Elvis Presley

Melankolik/Flegmatik ve Flegmatik/Melankolik Mizaçlar

Bu mizaçlar ortak olarak “soğuk” sıfata sahiptir. Dolayısıyla bu karma mizaçlar yavaş hareket etmeye ve düşünmeye eğilimli olacaktır ve bilinçli şekilde her zaman ne yaparlarsa yapsınlar zamana yayacaklardır. Özünde bir şeye yavaş alışan kişilerdir. Bununla birlikte bu kafa yoruşları adeta olağandışı bir sağduyu, sezi ile kaybettikleri zamanın karşılığını öder.

Melankolik / Flegmatikler: J. Paul Getty, Paul Newman, Olivia Newton-John.

Flegmatik/Melankolikler: William Blake, Mia Farrow, Martin Luther King, John Travolta.⁵⁸

“Mizaç” ve “Kişinin Tutum ve Davranışları”

Greenbaum mizaç üzerine kitabını araştırırken ve yazarken mizacın sürekli olarak ne kadar iyi çalıştığını ve harita analizinde ne kadar faydalı olduğunu gördükçe hayrete düştüğünü, mizaç değerlendirmesini danışmanlıkta mutlaka kullandığını söyler ve ilave eder:

“Aslında şimdi mizaç haritayı analize başladığım zaman ilk baktığım şey. Ayrıca şunu fark ettim ki mizaç analizi ne kadar yaşamsal, öze bağlı bir ilk adım ise, haritaya dalmak için de halen öyle bir ilk adım. Evet, mizaç doğal yaradılışı gösteriyor. Ancak bir kere doğduğumuz zaman bizim dünya ile etkileşimimizde, deneyimlere de, sahip olmaya başlıyoruz. Eğer bir kişinin gerçek bir portresini oluşturmak istiyorsak kişiliği etkileyen (ya da Lilly’nin dediği gibi ‘hareket tarzını,

⁵⁸ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s.103,106,108,111, 113,114,118,120, 122, 125,127,129, 130

tutum ve davranışları⁵⁹) dış ya da arizî faktörlerin de ayrıca dikkate alınması gerekiyor. Garcaeus bu duyarlılığı şunu söylerken açıkça belirtmiş: “Üstelik mizacın farkına varıldıktan sonra davranışlar, bilgelik, hastalık ve diğer benzer konular daha doğru ve kesin değerlendirilebilir.”⁶⁰

Erich Fromm da, *Man for Himself* kitabında şöyle der:

“Mizaç reaksiyon biçimi ile ilgilidir; yaradılıştandır ve değişmez. Karakter esasen bir kişinin deneyimleri ile oluşur, özellikle erken yaştakilerle, bir dereceye kadar sağduyu ve yeni tür deneyimlerle değişkendir. Eğer bir kişi kolerik mizaca sahip ise, örneğin, reaksiyon biçimi “hızlı ve güçlü” dür. Fakat ne ile ilgili hızlı ve güçlü olduğu karakterine bağlıdır. Kişi sadece sevdiğinde üretken biri ise; sevdiği zaman, adaletsizlik karşısında öfkelenildiği zaman ve yeni bir fikirden etkilendiği zaman hızlıca ve güçlü bir şekilde reaksiyon verecektir. Eğer bir kişi yıkıcı ya da sadist bir karaktere sahip ise; yıkıcılığında ve zulmünde hızlı ve güçlü olacaktır. Mizaç ve karakter arasındaki karışıklığın etik teori için ciddi sonuçları olmuştur. Mizaç farklılıkları ile ilgili öncelikler sadece subjektif bir tadın konularıdır. Fakat karakterdeki farklılıklar etik olarak en temel öneme sahiptir.”⁶¹

Dolayısıyla öyle geliyor ki bu konu haritada hareket tarzının, tutum ve davranışların bulunması ile ilgili bir kısım, yani bir “ Ya sonra?” kısmı olmadan tamam olmayacak. Mizaç üzerine yazan bütün astrologlar bunu dikkate almıştır: Ptolemy’nin, Montulmo’nun ve Schoener’in “ruhun niteliği”⁶² kavramından Lilly’nin “hareket tarzı, tutum ve davranışlarına” kadar. Bu kısım, mizaç bir iskelet ise, adeta üzerini örmek gibi.

Ptolemy, Montulmo ve Schoener için ruhun niteliği mizacın bir tamamlayıcısıdır. Mizaç öncelikle beden ile ilişkiliyken, “ruhun niteliği” de ruh gibi soyut-manevi akıl ile ilgilidir.⁶³ Aristoteles’e göre insan, ruh ve beden olmak üzere iki öğeden oluşan bir varlıktır. Beden madde, ruh ise onu biçimlendiren, ona “insan” niteliği kazandıran formdur. Bu nedenle yaşamın ilkesi olan ruh amaç, beden ise araç konumundadır. Bedenin ereği⁶⁴ niteliğinde olan ruh, ona hareket yeteneğini verir, onu belli bir ereğe doğru yönlendirir. Aristoteles, Platon’da görülen ruh-beden ayrılığını ortadan kaldırır, ruh ile bedeni bir tözün iki ayrı öğesi olarak ele alır. Ruhun bütünlüğünü, parçalardan oluşmadığını savunan Aristoteles ruhun bitkisel, hayvansal -rasyonel olmayan ve akılsal-rasyonel olmak üzere üç işleve sahip olduğunu belirtir.⁶⁵ Ansiyen, Ortaçağ ve Rönesans astrologlarına göre de “akıl” ruhun bir parçası olarak değerlendirilir. Görüyoruz ki Ptolemy ve Montulmo kendi astrolojilerinde ruhun farklı formlarını dile getiriyorlar. Hayvansal -rasyonel olmayan ruh (ve Montulmo’nun bitkisel olanı) ay tarafından yönetilirken, akılsal-rasyonel ruhu Merkür ve bazen de Ay oluşturuyor. Ay her zaman hem mizacın hem ruhun kalitesinin belirlenmesinde ortak dişli; beden, akıl ve ruh ile ayrılması imkansız bağı gösteriyor. Ay fiziksel olan ile de, fiziksel olmayan ile de ilişkili. Fiziksel olsun olmasın yaşamsal ve özümüze bağlı kısımlarımızı birleştiriyor, bağlıyor.

Bütün astrologlar Ay ve Merkür’ün burcunu, yöneticilerini ve/veya almutenlerini ve Ay ve Merkür’e açığı yapan gezegenleri ruhu/ “hareket tarzını, tutum ve davranışları” yorumlarken dikkate alıyor. İlave

⁵⁹ “manners”

⁶⁰ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s.133

⁶¹ Erich Fromm, *Man for Himself*, s.52

⁶² “quality of soul”

⁶³ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s.133

⁶⁴ Ereğ: Sebebin içerdiği son, http://www.felsefe.gen.tr/felsefe_sozlugu/e/erek_nedir_ne_demektir.asp

⁶⁵ Mustafa Kaya, *Aristoteles’in Ruh Anlayışı*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 18- s.91

olarak Montulmo, Schoener ve Lilly Yükselen burcu, Yükselen yöneticisini ve Yükselenin almutenini ve birinci evdeki gezegenleri de değerlendiriyor. Bu listeden, birçok faktör her ikisi için de aynı olduğundan mizaç ve ruh ya da “hareket tarzı, tutum ve davranışların” yorumu arasındaki güçlü bağı görüyoruz.

Greenbaum’un modern çalışmasında fiziksel ve psikolojik özellikler ile mizacın açık ilişkisini izlediğimizde mizacı sadece fiziksel değil hem fiziksel hem psikolojik olanın kombinasyonu olarak değerlendirdiğini görüyoruz.

Greenbaum mizaç ve kişilik/“hareket tarzı, tutum ve davranış” değerlendirmelerini ayırt ederken şuna odaklanıyor: Doğum haritasında zati (öze bağlı) işaretler çoğunlukla mizaç ile ilgili, arizî işaretler çoğunlukla kişilik ya da “hareket tarzı, tutum ve davranışlar” ile ilgili. Çünkü kişilik ya da “hareket tarzı, tutum ve davranışlar” dışarıdan etki alabilirler (Örn. deneyimler gibi). Greenbaum yine Ptolemy, Montulmo, Schoener ve Lilly’den *ruh ya da davranışların* değerlendirmesi ile ilgili alıntılar yaparak bir insanın *ne olduğu ve ne olmak istediği, ne olmayı seçtiği ile ilgili* (Aristoteles’e göre- varlık, olmak-*being*; oluş süreci *becoming*) güçlü bulguları olabilecek bir değerlendirmeye ulaşabileceğimizi düşünüyor. Dolayısıyla mizacı kesinleştirdikten sonra aşağıdakilere de bakmamız gerekiyor:

Birinci evdeki gezegenler, burçları⁶⁶ ve onlara olan açılar: Eğer birinci evde birden fazla gezegen var ise, tamamını değerlendirmeliyiz. Bununla birlikte Lilly’nin de işaret ettiği gibi hepsi kişiliğe katkıda bulunacaktır, en güçlüsü en büyük etkiye sahip olacaktır, diğerlerini adeta kendi liderliği etrafında toplayacaktır. Eğer birinci evde gezegen yoksa, Yükselenin almutenine, burcuna ve açılara bakabiliriz. Öncelikle gezegenlerin kendisinin tabiatını değerlendirmeliyiz. Birinci evdeki bir gezegen mizacın ifadesini renklendirecektir. Her ikisinin mizacı aynı olsa bile birinci evde Satürn’ü olanla, birinci evde Venüs’ü olan kişiler arasında fark olacaktır. Eğer birinci evde olan gezegen ayrıca Yükselen yöneticisi ise kişilikte kendi özelliklerini daha çok vurgulayacaktır. Birinci evdeki bir gezegene açı yapan gezegenler başka bir katman daha sağlayacaktır.

Ay, yöneticisi ve Ay’a açılar: Ay sadece beden değil, aynı zamanda rasyonel olmayan akıldır da. Mizacı değerlendirirken Ay burcunu, yöneticisinin burcunu ve fazını da değerlendirmeye aldık. Şimdi “hareket tarzı, tutum ve davranışlar” ya da kişilik için, Ay’ın yöneticisine ve Ay’a olan açılara daha çok dikkat etmeliyiz. Hem açı yapan gezegen ya da gezegenleri (çok önemli) ve açının çeşidi (daha az önemli ve halen geçerli) değerlendirmeye almalıyız. Daha düşük orblu açıların daha büyük etkileri olacaktır. Hiçbir gezegen Ay’a açı yapmıyorsa, Ay’ın yöneticisini ve almutenini, burcunu, ev konumunu ve açılarını mutlaka değerlendirin.

Merkür: Rasyonel aklın bir göstergesi olarak kişiliğin/ “hareket tarzı, tutum ve davranışların” değerlendirilmesinde Merkür’ün dikkate alınması önemlidir. Çünkü nasıl düşündüğümüzün kesinlikle kendimizi ifademiz üzerinde etkisi olacaktır. Merkür’ün zati (öze bağlı) ve arizî asaletleri; yöneticileri, ev konumu, burcu, açıları, geri hareket ve Güneş’in ışıklarının altında olma durumu v.b. değerlendirilmelidir.

The Lord of the Geniture: *Lord of the Geniture* olan gezegeni bulmak için kullanılacak metoda karar vermek güç olsa da haritada “ruhun niteliği” ya da “hareket tarzı, tutum ve davranışların” incelenmesinde halen dikkate almalıyız. John Frawley son derece şiiresel olarak ve Platon’dan alıntı

⁶⁶ Tüm burç ev sisteminde (burç=ev), birinci ev, tek burç ihtiva edecektir. Bununla birlikte quadrant ev sistemlerinde evler, birden fazla burcu kesebilecektir.

yaparak “ruhun pilotu” der. Bizim amacımız *Lord of the Geniture* olan gezegenin; mizacın özellikleri, mizaç değerlendirmesinin yöneticileri ya da kişiliği etkileyen gezegenler ile nasıl etkileştiğini keşfetmek. *Lord of the Geniture* ve bu gezegenler arasındaki açılışın hayatındaki ifadesini kolaylaştıracaktır, açılış zor bir açılış olsa da. İlave olarak bilinçli olarak yaşama biçimimize ve kendimizi ifademize *Lord of the Geniture* olan gezegeni entegre edebiliriz. Harita yorumunu genişletmek için değerlendirilmesi gereklidir.

Sabit yıldızlar: Greenbaum yukarıdaki listedeki maddeler kadar sabit yıldızları ön planda değerlendirmiyor, ama eğer ki Yükselene ya da Ay’a bir derece orb’da Lilly’nin söylediği gibi birinci ve ikinci kadirdeki, ekliptikte olan fakat az uzak olan, sabit yıldızlar iştirak ediyorlarsa değerlendirmeye alıyor.⁶⁷

Mizacın Teorisi-Uygulama -Örnek

Örnek Harita: Joan Baez

Joan Baez’in haritasının tümünü yorumlamayacağız. Konumuz dahilinde mizacı; sonrasında hareket tarzı, tutum ve davranışları hayatında nasıl bir rol oynuyor? Bunlara Greenbaum’un yeni formülünü kullanarak odaklanmaya çalışacağız.

Joan Baez: Amerikalı folk şarkıcısı, şarkı sözü yazarı, müzisyen, aktivist. Çağdaş folk müziği de çoğunlukla sosyal adalet ile ilgili, protest şarkıları içeriyor.

Yükselen burcu Koç (kolerik), Yükselen Yöneticisi Mars (kolerik), Yükselenin Almuteni Güneş (kolerik) Ay fazı 2. Çeyrekte (kolerik), Baez’in ana mizacı kolerik. Bu, hayatındaki olaylara ve koşullara cevaplarının altını dolduran şey olacaktır. Fiziksel olarak kolerik’in kısa, tıknaz, dik duran görünüşünde⁶⁸; psikolojik olarak genel görünüşü iddialı, idareyi elinde tutan, temel olarak istekli, bitmez tükenmez enerjide, iyimser. Tutum ve davranışları ya da kişiliği bu kolerik temel üzerine inşa edilecektir ya da bu temelde ifade bulacaktır. Ayrıca mizacının kolerik olmayan kısımlarına da bakmalıyız: Ay burcu(sanguin), doğum mevsimi (flegmatik), Ay’ın yöneticisi- burç ile (melankolik).

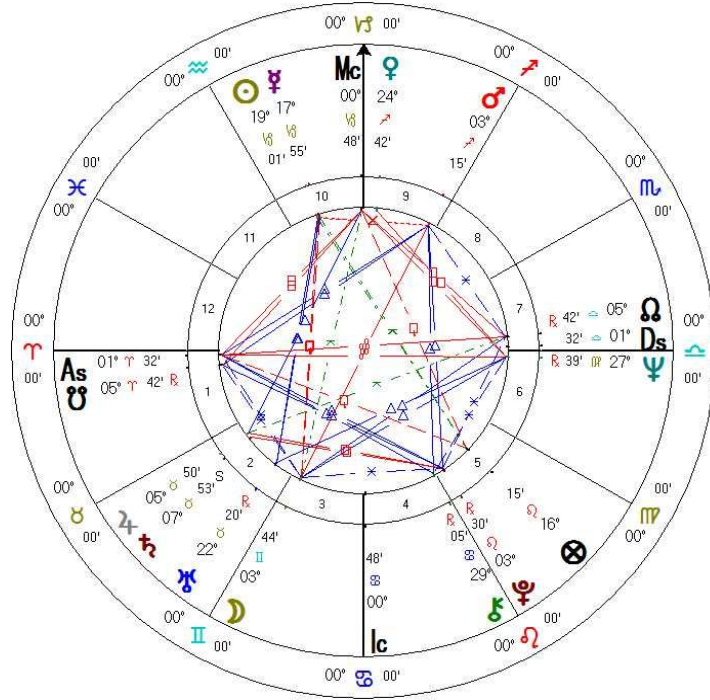
Diğer kolerik faktörlere rağmen sanguin Ay’ın çocuksu neşeliliği ve doğum mevsimi, Kış’ın getirdiği flegmatikliğin dinginliği mizacına taşıyor. Yine Ay yöneticisi (burç ile), Oğlak sanki biraz da ihtiyacı olan melankoliyi ona sağlıyor. Gözüpekliğin aşırılığının yollarında kaybolmadan neyi başarmak istiyorsa çalışmak için onu topraklamış görünüyor.

Aynı zamanda Ay(sanguin)’ın yöneticisi Merkür, 10.evde diğer ışık Yükselenin almuteni Güneş(kolerik) ile kavuşum halinde ve MC’de aynı evde. Dolayısıyla Baez’in dünyaya kendini ifade etmek gibi bir ihtiyacı da var. Merkür’ün Güneş ışıkları altında yanık olması nedeni ile kendini ifade varoluşunda istek olarak daha da ön plana çıkıyor olabilir.

⁶⁷ Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s.133-135

⁶⁸ Fiziksel Görünüş: Kolerik; kısa, tıknaz, dik duruş, kısa ve kalın boyunlu, Sanguin; ince, zarif, dengeli, Flegmatik; İri, Etli-Tombul, Yuvarlak hatlı, Melankolik: Geniş, kemikli, baskın uzuvlar ile eğik baş. Dorian Gieseler Greenbaum, *Temperament: Astrology’s Forgotten Key*, s. 163.

Joan Baez
Natal Chart
 9 Jan 1941, Per
 10:45 EST +5:00
 Staten Island, New York
 40°N35' 07.4''W09'
 Geocentric
 Tropical
 Whole Signs
 Mean Node

		Sanguin	Kolerik	Melankolik	Flegmatik
Yükselen Burç, Koç, Ateş	2		2		
Yükselen Yöneticisi, Mars, sıcak ve kuru	1		1		
Yükselenin Almuteni, Güneş, sıcak ve kuru	1		1		
Ay Burcu, İkizler, sıcak ve nemli	2	2			
Ay Fazı, 2.Çeyrek	1		1		
Ayın Yöneticisi (burç ile), Merkür, Oğlak, Toprak	1			1	
Doğum mevsimi, Kış	2				2
Toplam		2	5	1	2

Tablo 3. Joan Baez⁶⁹ Mizaç Analizi⁷⁰

Şimdi tutum ve davranışlarına bir göz atalım:

Tutum ve davranışlarının göstergesi olarak Baez'in haritasına rasyonel olmayan- hayvansal ruhu ile ilgili Ay'a, yaptığı açılara ve rasyonel ruhu ile ilgili Merkür'e bakmakla başlayabiliriz.

Diğer faktörler ile birlikte Yükselen burcun Koç ve Yükselen yöneticisi 9.evdeki Mars (kişinin kendisinin de göstergesi)'in kolerik mizaca getirdiği savaşçı, hayatta kalan, başlatan özellikleri, 3.evdeki İkizler burcundaki Ay(sanguin) ile ilişkili duruyor. Ay, Mars ile partil ayrılan karşıt açıda.

Helenistik astrolojide, sekt dışı malefiğin bulunduğu evin konularında (Baez'in haritası – Gündüz haritası, sekt dışı malefik bu durumda Mars, 9.evde) ve dolayısıyla haritada yöneticisi olduğu ev, şans noktası vb.'nin işaret ettiklerinde sıkıntılar, zorluklar ve bazen de talihsizlikler olabilir. Bunlar haritadaki diğer koşullara bağlı olarak daha iyiye ya da daha kötüye eğilim gösterebilir. Fakat genellikle geçerlidir.⁷¹

⁶⁹ Rodden Rating sisteminde sınıflandırması:AA

⁷⁰ Sıfatlar bazında: Sıcak: 7, Soğuk:3, Nemli:4, Kuru:6

⁷¹ Chris Brennan, *Helenistik Astroloji Kursu Ders Notları*, 2014

Bahsettiğimiz bu açı ile ilgili Joan Baez'in tutum ve davranışlarını, kişiliğini etkilemiş olabilecek bazı deneyimlerine dilerseniz biraz göz atalım:

Joan Baez, Meksika kökenli bir fizikçi olan Albert Baez ve Scotland, İngiltere doğumlu Joan (Bridge) Baez'in ortanca kızıdır. Yazar Linda Myers'ın 1972 yılında Sunday News Journal'da yayınlanan annesi ile yaptığı röportajda, Bayan Baez kızının çocukluğu ve yaşadığı travma ile ilgili şöyle konuşuyor:

“Yaşadığımız Palo Alto, Kaliforniya'da tüm beyazlar şehrin bir kısmında, tüm koyu tenli insanlar şehrin diğer kısmında oturlardı. Biz Meksikalılarla yaşadık. Ben Scotland'da doğdum. Fakat Joan'ın babası Meksikalıydı ve Joan diğer iki kız kardeşine göre daha çok Meksikalılara benziyordu...”

Joan ortaokuldayken, bir gün, tüm kızlar saçlarını tarıyordu ve aynı tarak aralarında dönüyordu. Joan tarağı kullanmak için izin istediği zaman, kızlardan biri ona “kirli bir Meksikalı” olduğu için hayır dedi. Bununla ilgili çok uzun konuşmalarımız oldu. Kızların ona taktığı isimler yüzünden eve ağlayarak gelirdi. Bazı insanlara neden farklı davranılır, Joan hiçbir zaman anlayamadı.”⁷²

1997 yılında BBC'de Sir Jeremy Isaacs'e verdiği röportajda benim özelim diyerek annesi kadar açık konuşmuyor: “Mutlu bir çocukluğunuz var mıydı?” sorusuna “Hayır. Zordu” gibi kısa bir cevap veriyor.

Yükselenin hem beden hem ruh ile ilişkisini hatırlarsak; esasında bedenen mizacı ona bir takım talihsizlikler getiriyor ve ruhen de zannediyorum yoruyor.

Robert Hand gerek *Night&Day: Planetary Sect in Astrology* atölyesinde⁷³ ve gerekse benzer başlık altında Chris Brennan ile www.astrologypodcast.com⁷⁴ adresinde yaptığı söyleşide Aristoteles *Metaphysics*'de geçen Pisagoryenlerin “Zıtlık” tablosundan bahseder. 10 tanedir. Bunlardan bir tanesi “sınırlı”, “sınırsız”, bir nevi “koşullu”, “koşulsuz” olma durumudur. Gündüzü “sınırlı”, dolayısıyla koşullu, Geceyi “sınırsız”, dolayısıyla “koşulsuz” olanla bağdaştırır. Gündüzün aydınlığında sınırlar, koşullar nettir, ancak gecenin karanlığında sınırları, dolayısıyla koşulları açıkça göremeyiz. Gece gezegeni olarak yüksek bir Mars'ın ifadesinde anlaşılması gereken bunun egoist olarak değil, başkalarını düşünecek şekilde “sınırsız, koşulsuz” olması gerektiğidir der. Tıpkı bir asker ülkesini savunurken ya da bir polisin bulunduğu koşullarda paniğe düşürecek, bir “ama”, bir “eğer” inin olamayacağı gibi.

Örneğin başka insanları düşünerek Joan Baez; Martin Luther King ile Siyahlara ait Sivil Haklar için birlikteydi, 23 yaşında şiddete karşı vakıf kurdu, Vietnam'a gitti, orada 12 gün bomba saldırısı tehlikesi altında bir sığınakta kaldı, Arjantinli Kayıp Anneleri ile tanıştı. Özellikle o yaşlarını düşünürsek o genç kadın bunları “sınırsız (örn. devlet politikalarına rağmen), koşulsuz(örn. canı pahasına)” yaptı diyebiliriz.

Robert Hand yine Chris Brennan ile aynı söyleşinde “Kader”in iki zorlu yönünden bahsetmeyi seviyorum der ve devam eder: “ Birincisi ‘Doğa Kanunu’. Bildiğiniz gibi enkarne oluyorsunuz ve bundan kaçamazsınız. Yani fizik kanunlarının daha çok çalıştığı bir dünyaya hoş geldiniz. Bununla birlikte ikincisi “kaçınılmazlık, zorunluluk, gereklilik- necessity”. Gerçekten bilgeliğin karşısındaki bir

⁷² Linda Meyers, *Interview with Mrs. Baez*.

⁷³ Robert Hand, *Night&Day: Planetary Sect in Astrology*

⁷⁴ Chris Brennan, <http://theastrologypodcast.com/2015/07/20/robert-hand-on-sect-day-vs-night-charts/>

cehaletin sonucu yorabilen ve benim favori bir Latince modelimin çevirisi bununla ilgili şu: “*Cahil için özgürlük yok.*”

Yine Sir Jeremy Isaacs ile röportajında mesela Vietnam’da sığınakta kalırken gerçekten ölüm tehlikesinin karşısında, kendi içsel yaşadığı korkuların kaybolduğunu söyler. 1997’de piyasaya sürdüğü *Gone From Danger* albümünde yazdığı nota da dikkat çekilir. O dönem 56 yaşında olan Joan Baez sıkı çalışmayı, cesareti, bilgeliği ve espirili olmayı barındıran çoklu kişiliğine (bir hastalık değil, nimet olarak gördüğü), onu (kolektifle) bütünlediği ve tehlikelerden koruduğu için teşekkür ediyordu. Zannediyorum ki aynı zamanda Joan Baez bu sözleri ile kişiliğinde “sınırsız, koşulsuz” yaptıkları ile “kaçınılmazlıklarından” özgürleştiğini de hepimize ifade ediyor.

Peki bunu yaparken diğer deneyimleri neydi? Ay, 9.evde Venüs’e doğru gidiyor. Tüm bunları esasen hepimizin bildiği sanatı ile yapıyor. Modern, kolektif gezegenlerden Neptün’ün Venüs’e açısı, kişiliği ile bütünleştirdiği müziğinin, 60’ların, o dönemin kültüründeki ortamına dokunmaktaki yeteneğine ilave bir tanıklık ekliyor ve hayatının büyük bir kısmında mücadele ettiği evrensel sevgi ve barışı da vurguluyor olabilir (Aynı zamanda kuşağından Bob Dylan ile de ilişkisi vardı). Sir Jeremy Isaacs’ın neden folk müzik sizde ve dinleyici kitlenizde bu kadar güçlü hisler uyandırıyor sorusuna, adeta kendi hayata bakış açısını da içine katıp Gandhi’nin otobiyografisi *The Story of My Experiments with Truth’a* atıf yaparak “gerçeklik” diyor: Yaşam, aşk, güzel olan, ölüm hakkında.

Venüs ayrıca oriental (sanguin), dolayısıyla kolerik mizacı ile iyi çalışabiliyor ve belki onu birlikte olmak için oldukça keyifli birisi de yapıyor denebilir.

Modern, kolektif gezegenlerden Pluton, Yükselen, Yükselen yöneticisi Mars’ın dahil olduğu 1. Ev, 9.ev ve 5.ev arasında ateş elementinde bir büyük üçgen söz konusu. Kişiliği ile bütünleştirdiği dünya görüşünün ve sanatının doğal akışını, adanmışlığını ve kolektif üzerindeki gücünü belki sembolize ediyor.

Esasında bu bir uçurtma kalıbı ve apeksinde Ay duruyor. Bu doğal akışa bir gerilim ve dinamizm katıyor. Yine MTV’ye verdiği bir röportajda şöyle söyler: “Dünyayı değiştiren müzik iyi bir fikir, fakat bunun arka planında bir çalışma yok ise bu sadece bir fikir.”⁷⁵ Bahsettiğimiz üçgene dinamizm getiren Ay’ın yöneticisi 10.evde toprak elementinde Oğlak burcundaki rasyonel aklın da sembolü Merkür’ü ve yine kavuşum halinde olduğu toprak elementinde Oğlak burcundaki Yükselen almuteni Güneş’i zannediyorum bu sözler ile tutumunda, kişiliğinde görebiliyoruz. Ayrıca Helenistik astrolojide yine sektin malefiğinin bulunduğu evde ve yöneticisi olarak işaret ettiklerinde genel olarak kişi bir takım zorluklarla karşılaşsa da kişinin hayatında daha yapıcı olabilir. Elbette diğer koşullara bağlı olarak bu daha iyiye veya daha kötüye eğilim gösterebilir.⁷⁶ Joan Baez’in haritasında inşa edici mizacında, kişiliğinde etkili Güneş, Merkür ve MC’sinin bulunduğu ev sektin malefiği Satürn’ün ikametgahı ve ayrıca Satürn ve 10.ev, sekt dışının malefiği Mars’ın tanıklığı (açısı ile- 5 Ptolemik açı) ile zarar görmüyor.

⁷⁵ Nusrat Durrani, MTV, <https://www.youtube.com/watch?v=CMYTy7pgvuQ/>

⁷⁶ Chris Brennan, *Helenistik Astroloji Kursu Ders Notları*, 2014

Yine Modern, kolektif gezegen Uranüs⁷⁷'ün bu Güneş, Merkür kavuşumuna tanıklığını kişiliğinde, hareket tarzında her daim aktivist Joan Baez'in haritasında görmek zannediyorum bizi şaşırtmıyor.

Peki ya, *Lord of the Geniture*? Yukarıda çok fazla hesaplama yöntemi olduğunu belirtmiştik. Dolayısıyla farklı yöntemlerle farklı sonuçlar da elde edilebilecektir. Ancak ben zati (öze bağlı) asaletlerde Venüs ile karşılıklı ağırlaması ile de ön plana çıkan Jüpiter'in *Lord of the Geniture* olduğunu düşünüyorum. Sir Jeremy Isaacs ile röportajında annesi ile olan paylaşımlarının yaşamını kurtardığından bahsederken klasik müzikten söz ediyor. "Klasik müziği düşünmediniz mi?" sorusuna ise "Gerçek anlamda düşünmedim. Çünkü folk müziğin basitliği insanları erişilebilir kılıyor." diye cevap veriyor. Jüpiter aynı zamanda 9.ev ve 12.evinin yöneticisi. Müziğe olan yeteneğini, sesini her zaman doğuştan bahşedilmiş bir şey olarak gören, dünya görüşü ile hep ön planda olmuş ve kamu vicdanı bu kadar yüksek bir insan için *Lord of the Geniture* "ruhun pilotu" haritadaki bu Jüpiter olabilir diye düşünüyorum. Bununla birlikte ana mizacı kolerik olan Joan Beaz'in hayatına sanguin kalitesini de katmış olabilir.

Yükselene ya da Ay'a bir derece orb'da birinci ve ikinci kadirdeki sabit yıldızlar iştirak etmiyor.

Genel Değerlendirme

Mizaç, bu konu ile ilgili kafa yoranların zannediyorum hemfikir olduğu üzere birçok farklı yönü olan, bazı tarafları ve hatta temel noktaları ile ilgili şu an ulaşabildiğimiz kaynaklar çerçevesinde son bir söz söylemenin de güç olduğu bir konu. Dolayısıyla çalışılmaya açık ve aç. Bununla birlikte, mizaç konusu, özellikle farklı yönleriyle hem geleneksel harita yorumunu anlamada değerli, hem de harita yorumunda iyi bir giriş kapısı.

Mizaç teorisi bundan sonrasında nereye ilerlerse ilerlesin, her birimizin birbirimizden farklı olduğu gerçeği ve sınıflandırma ihtiyacı zannediyorum değişmeyecektir. Biz yapılan bir çalışmayı farklı görüşleri de katarak incelemeye çalıştık. Evet, mükemmel değil, mükemmeli de şu an mevcut değil. Bununla birlikte Greenbaum'un bu çalışmasının tam içeriğinin ilgili okuyucuyu gerek konu ile ilgili kendi yönünü çizmede ve/veya gerekse uygulamada iyi donattığını düşünüyorum.

Son analizde mizaç sadece tek bir bileşendir. Biz onu haritanın bütünündeki resme entegre etmeliyiz. Eğer bir sanat ile de uğraşıyorsak sanırım bütünün; kendisini oluşturan parçaların bir araya gelmesinden daha fazlası olabileceğini her zaman aklımızda tutmamızın değeri tartışılmaz.

Gülşen ALTAY

---

⁷⁷ Modern, kolektif gezegenler mizaç ya da kişilik faktörlerine açı yaptıkları için daha kişisel yönde de kullanıldığı düşünüldüğünden dahil edilmiştir. Elbette her birinde tüm bir jenerasyon doğmuştur.

Kaynakça

Barış İlhan, *Astroloji Dersleri*, Barış İlhan Yayınevi, 2014.

Chris Brennan, <http://theastrology podcast.com/2015/10/07/fate-free-will-and-astrology/>

Chris Brennan, <http://theastrology podcast.com/2015/07/20/robert-hand-on-sect-day-vs-night-charts/>

Chris Brennan, <http://traditionalastrologyradio.com/tag/temperament/>, 11 Kasım 2011

Chris Brennan, *Helenistik Astroloji Kursu Ders Notları*, 2014.

Deborah Houlding, çev. Oya Ulaş, *Astrolojide Evler: Gökyüzünün Tapınakları*, Barış İlhan Yayınevi, 2015.

Dorian Greenbaum, *Temperament: Astrology's Forgotten Key*, The Wessex Astrologer Ltd., 2005.

Erich Fromm, *Man For Himself*, Rinehart and Company, 1947.

Graeme Tobyn, *Culpeper's Medicine: A Practice of Western Holistic Medicine*, Element Books, 1997.

James Holden, *A History of Horoscopic Astrology*, American Federation of Astrologers, Inc., 2006.

Kamıran Birand, *İlkçağ Felsefesi Tarihi*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1958.
<http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/578.pdf>

Lee Lehman, *Classical Astrology for Modern Living*, Shiffer Publishing, 1996.

Lee Lehman, *Traditional Medical Astrology*, Shiffer Publishing, 2011.

Linda Meyers, *Interview with Mrs. Baez*, The Sunday News Journal, 17 Aralık 1972.
<https://news.google.com/newspapers?nid=1879&dat=19721217&id=FE8fAAAAI BAJ&sjid=p9EEAAAAI BAJ&pg=2818,987534&hl=tr>

Mustafa Kaya, *Aristoteles'in Ruh Anlayışı*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 18- Sayfa 91-98, 2014.

http://www.journalagent.com/pausbed/pdfs/PAUSBED_2014_18_91_98.pdf

Nusrat Durrani, MTV, <https://www.youtube.com/watch?v=CMYTy7pgvuQ>

Robert Hand, *Astrology 101 Workshop*, 15-16 Şubat 2014.

Robert Hand, *Astrology 201 Workshop*, 5-6 Nisan 2014.

Robert Hand, *Night&Day: Planetary Sect in Astrology*, 26 Temmuz 2015.

Sir Jeremy Isaacs, *BBC2 TV Interview*, 1997. <https://www.youtube.com/watch?v=ZQNe7XYdKZO>

Üç İnsiye, *Kybalion: Yedi Hermetik Yasa*, Hermes Yayınları, 2009.

William Lilly, *Christian Astrology*, Astrology Center of America, 2005.